

Συνέντευξη στον **ΑΙΜΙΛΙΟ ΚΑΡΜΠΗ**

Δεν έχουν περάσει ούτε εννέα μήνες από τότε που ο Γιώργος Λάνθιμος θριάμβευσε στη Βενετία κερδίζοντας τον Χρυσό Λέοντα με το «Poor Things» και ο Έλληνας κινηματογραφιστής πρόλαβε να ετοιμάσει ακόμη μία ταινία, στέλνοντάς την αυτή τη φορά στο διαγωνιστικό τμήμα του Φεστιβάλ Καννών. Οι «Ιστορίες καλοσύνης», που θα κυκλοφορήσουν στις 30 Μαΐου στις ελληνικές αίθουσες, βρίσκουν τον Λάνθιμο να ενώνει τις δυνάμεις του στο σενάριο ξανά με τον Ευθύμη Φιλίππου, συννοητή στο πρώτο σενάριο ταινίας του, προκειμένου οι δυο τους να αφηγηθούν τρεις διαφορετικούς μύθους γύρω (κυρίως) από την εξουσία, τον έλεγχο, την αγάπη, την απώλεια και την πίστη, χρησιμοποιώντας τους ίδιους ηθοποιούς σε διαφορετικούς ρόλους. Η αποστολή, φυσικά, πολύ απαιτητική, όμως και το καστ που την ανέλαβε ήταν εξαιρετικά ποιοτικό, με προεξάρχοντες την Εμα Στόουν, η οποία μοιάζει πια παντοτινά δεμένη με τον Έλληνα σκηνοθέτη, αλλά και τον υποψήφιο για Όσκαρ, Τζέσι Πλίμονς.

Ο τελευταίος έλαβε το βάπτισμα του πυρός στον ιδιαίτερο τρόπο δουλειάς του Λάνθιμου και απ' ό,τι φαίνεται δεν το μετάνιωσε: «Από τεχνικής άποψης, αυτό που κάνεις είναι ηθοποιία, όμως τόσο πολλοί «κανόνες» απλά πετούνται από το παράθυρο και αυτό γίνεται επιτυχές. Ο Γιώργος προσπαθεί να δημιουργήσει μια συνθήκη εξερεύνησης, δικιάς να κάνει πολλές βαρύγδουπες δηλώσεις σχετικά με το τι ισχύει και τι όχι. Το κόλπο, όπως πάντα, είναι να μην εγκλωβιστείς στο σενάριο. Η διαδικασία με τις πρόβες βοήθησε σίγουρα, όπως και ο τρόπος δουλειάς του Γιώργου στη συνέχεια, που τα κάνει όλα πιο εύκολα»,

μας είπε ο Αμερικανός ηθοποιός στις Κάννες.

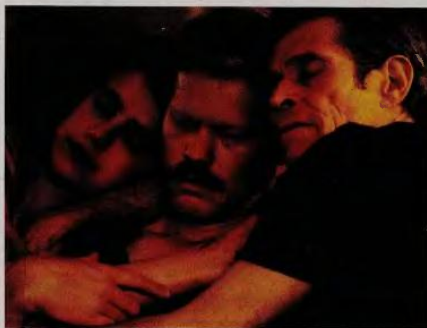
Σε σενάριο Ευθύμη Φιλίππου

Δίπλα του, η Εμα Στόουν, βετεράνος πια του λανθιμικού σύμπαντος, συνεργάστηκε ωστόσο για πρώτη φορά με τον Ευθύμη Φιλίππου. «Διάβασα το σενάριο πολύ νωρίς, προτού ακόμη ληφθεί η απόφαση να παίξουν οι ίδιοι ηθοποιοί σε όλες τις ιστορίες. Ήμουν πολύ ενθουσιασμένη γιατί δεν είχα παίξει σε ταινία του Γιώργου και του Ευθύμη, όπως ο «Κυνόδοντας», οι «Άλπεις» και ο «Αστακός», αλλά μόνο σε εκείνες που κάναμε με σεναριογράφο τον Τόνι ΜακΝαμάρα. Επίσης σε αυτή την ταινία δεν ήμουν παραγωγός, αν και στον Γιώργο εγώ λέω πάντα ό,τι σκέφτομαι έτσι

«Προσπαθεί να δημιουργήσει μια συνθήκη εξερεύνησης, δικιάς να κάνει πολλές βαρύγδουπες δηλώσεις σχετικά με το τι ισχύει και τι όχι. Το κόλπο είναι να μην εγκλωβιστείς στο σενάριο.»

ΤΖΕΣΙ ΠΛΙΜΟΝΣ

και αλλιώς», παρατηρεί γελώντας εκείνη. Η ίδια κέρδισε (δικαία) το δεύτερο Όσκαρ της για την ερμηνεία στο «Poor Things» και σκεδόν αμέσως ανέλαβε το επόμενο, πολύ απαιτητικό, πρότζεκτ. Πόσο εύκολο είναι ωστόσο για έναν ηθοποιό να «φύγει» από έναν τόσο ιδιαίτερο χαρακτήρα και να χτίσει κατευθείαν τον επόμενο; «Η αλήθεια είναι ότι ανάμεσα στις δύο ταινίες έκανα μια τηλεοπτική σειρά, το «The Curse». Βοήθησε ότι η Μπέλα (σ.σ. του «Poor Things») και ο χαρακτήρας της σειράς δεν

Η Νόργκκετ Κουάιλι, ο Τζέσι Πλίμονς και ο Γουίλλεμ Νταφόε σε σκηνή από την ταινία. Ο Πλίμονς εξήρε στην «κ» τον τρόπο δουλειάς του Έλληνα σκηνοθέτη.

θα μπορούσαν να είναι πιο διαφορετικοί, όσον αφορά την ταυτότητα και τα κίνητρό τους» οπότε το πέρασμα στις «Ιστορίες καλοσύνης» ήταν απελευθερωτικό και διασκεδαστικό. Έχω το προνόμιο να έχω δουλέψει πολλές φορές με τον Γιώργο, οπότε ένιωθα ότι σύντομα θα βρω την ισορροπία και τα πράγματα θα αρχίσουν να ξεδιπλώνονται. Εκείνος δεν θα σου πει ποτέ πώς πρέπει να δουλέψει κάτι, θα σου το πει όμως όταν κάτι δεν δουλεύει. Είναι αυτό που χρειάζεται να ξέρεις.

Η ιδέα του σπονδυλωτού φιλμ με τις διαφορετικές ιστορίες εφαρμόζεται για πρώτη φορά από τον Λάνθιμο, βάζοντας τον θεατή στον κεραισμό να ψάχνει για ίχνη που να τις συνδέουν. «Ο Γιώργος δεν ενδιαφερόταν να κάνει επίδειξη του τύπου «κοττάτζες», έχουμε διαφορετικές ιστορίες», κάτι το οποίο θα αφαιρούσε από τις θεματικές και τις ιστορίες της ταινίας. Τη δύσκολη και ταυτόχρονα συναρπαστική σημείωση ήταν να ψάξω αυτή τη γραμμή που ξεχωρίζεται τους χαρακτήρες. Σεναριακά υπάρχει κάτι διαφορετικό ως προς τη διάθεση και τα

θέματα κάθε ιστορίας, ωστόσο, όλες μοιάζει να ανήκουν στον ίδιο κόσμο», προσθέτει ο Τζέσι Πλίμονς.

Εκτεταμένες αλληγορίες

Αυτά τα περίφημα... θέματα της ταινίας έγιναν αντικείμενο συζήτησης και διαφωνιών ανάμεσα στους θεατές του Φεστιβάλ Καννών, οι οποίοι μάλλον δυσκολεύτηκαν λίγο με τις εκτεταμένες αλληγορίες των Λάνθιμου και Φιλίππου. Δεν ήταν πάντως οι μόνοι. «Προφανώς έχω τις ιδέες μου, τις οποίες κατά τη διάρκεια των γυρισμάτων συζητούσα κυρίως με τον Τζέσι, ακόμη και τότε όμως αυτές συχνά άλλαζαν. Όσο γυρίζαμε εμφανίζονταν καινούργιες ιδέες, όπως ποτεύω συμβαίνει και σε όσους βλέπουν την ταινία. Είναι ωραίο και ενδιαφέρον το γεγονός ότι οι ερμηνευτές είναι τόσο ανοιχτές και ως ηθοποιοί λατρεύω αυτή την αίσθηση. Κάποιες φορές παίζαμε με τον Τζέσι και αργότερα μου έλεγε: «Νομίζω ότι αυτό συμβαίνει εδώ». Κι εγώ σκεφτόμουν: «Γραίο, δεν το είχα σκεφτεί». Και ήμουν μέσα στη σκηνή! Υπάρχουν πάντως

τα βασικά θέματα που εμφανίζονται συχνά στις ταινίες του Γιώργου: έχουν πολύ να κάνουν με τον έλεγχο κι επίσης με την ανάγκη για αγάπη, αποδοχή και το κόστος τους. Όλα αυτά υπάρχουν σε μέγιστο βαθμό στον «Αστακό» και στον «Κυνόδοντα», ακόμη και στο «Poor Things». Κι εδώ βρήκα πολλά από εκείνα που του αρέσει να εξερευνά, δοσμένα όμως με τόσο ενδιαφέροντες τρόπους, όπως νομίζω κανείς άλλος εν ζωή κινηματογραφιστής δεν μπορεί να πετύχει», λέει αποθεώνοντας τον Λάνθιμο η μόδα του. Κατά τη διάρκεια του φεστιβάλ, έγινε γνωστό πως οι δυο τους ενώνουν δυνάμεις και για το επόμενο πρότζεκτ, μια κομωδία φαντασίας με τίτλο «Βυζονία», βασισμένη στο κορεατικό πρότυπο του «Save the

«Το «Poor Things» είναι ένα καλό παράδειγμα για το ότι δεν υπάρχει μια σίγουρη συνταγή επιτυχίας. Τελειώνουμε το γύρισμα, βρισκόμαστε και συμφωνούσαμε πως θα είναι μια κολοσοιαία καταστροφή».

ΕΜΑ ΣΤΟΟΥΝ

Green Planet» του 2003. Τα γυρίσματα πρόκειται να αρχίσουν σύντομα, ενώ πρωταγωνιστικό ρόλο θα αναλάβει ξανά και ο Τζέσι Πλίμονς.

Πίσω στο σήμερα, για τη Στόουν το πιο σημαντικό «είδος» καλοσύνης (ο αυθεντικός τίτλος της ταινίας είναι «Kind of Kindness») είναι η εντιμότητα, η οποία, όπως υπογραμμίζει, «δεν είναι πάντα ευγενική (σ.σ. kind), αλλά είναι η αγαθότητα μου». Η πνευματώδης καλλιτέχνης –πολύ άμεση και προσπνή, έτοιμη κάθε στιγμή να κάνει κιούμωρ-

απαντά και στην «κατηγορία» ότι ο Λάνθιμος και η ομάδα του έπαιψαν να κεφαλαιοποιήσουν την επιτυχία της προηγούμενης ταινίας τους, κυκλοφορώντας άλλη μία μέσα σε τόσο σύντομο χρονικό διάστημα. «Ναι, είπαμε ότι πρέπει να το κάνουμε αμέσως αυτό, τώρα που όλοι έχουν τρελαθεί με το «Poor Things» και θα το αγοράσουν σίγουρα. Το «Poor Things» ωστόσο είναι ένα καλό παράδειγμα για το ότι δεν υπάρχει μια σίγουρη συνταγή επιτυχίας. Θυμάμαι ότι συχνά τελειώναμε το γύρισμα, βρισκόμασταν με τον Γιώργο και συμφωνούσαμε πως θα είναι μια κολοσοιαία καταστροφή».

Οι ερωτικές σκηνές

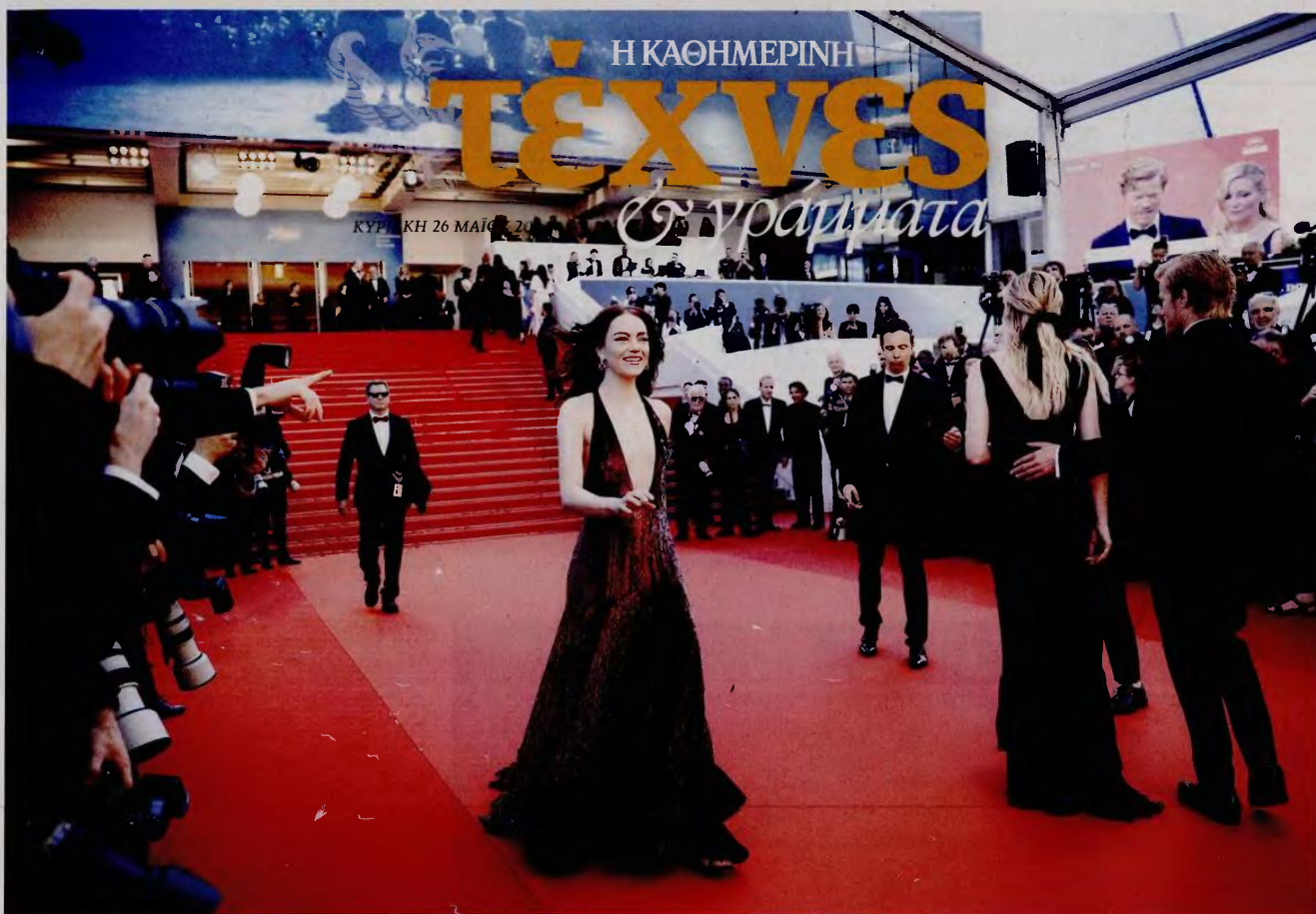
Ως γνωστόν, π... καταστροφή μεταφράστηκε σε 11 οσκαρικές υποψηφιότητες και τέσσερις βραβεύσεις, για ένα φιλμ που, μεταξύ άλλων, περιείχε πολλές ερωτικές σκηνές, από αυτές που δεν συντηζέει καθόλου το σύγχρονο αμερικανικό σινεμά. Κάτι παρόμοιο συμβαίνει και στις «Ιστορίες καλοσύνης», ιδίως σε μια ξεκαρδιστική σκηνή ενός ερωτικού κουαρτέτου, ενός Στόουν και Πλίμονς να καταθέτουν την εμπειρία τους: «Είχαμε μαζί μας μια εξαιρετική σύμβουλο γυναικίας, με την οποία μιλήσαμε για όλες τις πιθανές πιεσές αυτών των σκηνών. Υπήρχε, φυσικά, κλειστό σε στα συγκεκριμένα γυρίσματα, οπότε από ένα σημείο κι έπειτα αισθάνομαι άνετα. Όταν υπάρχει εκεί επιπλέον κάποιος που ο μόνος του ρόλος είναι να σε κάνει να αισθανθείς άνετα, όλο αυτό γίνεται σαν χορογραφία», αναφέρει η πρώτη και ο δεύτερος συμπρωταγωνιστές: «Σε καθόδηγεί (σ.σ. η σύμβουλος) σε όλη τη διάρκεια αυτών των άβολων συζητήσεων, οι οποίες βέβαια είναι απαραίτητο να γίνουν. Προφανώς είναι παράξενο. Τελικά όμως έφτασε να μου θυμίζει χορό ή κάποιο σταντ σε σκηνή δράσης».

1. ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Μέσο: ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΚΥΡ_ΤΕΧΝΕΣ

Ημ. Έκδοσης: . . . 26/05/2024 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 26/05/2024

Σελίδα: 1

Η **Εμα Στόουν** στο κόκκινο χαλί του Φεστιβάλ των Καννών, λίγο πριν από την προβολή της νέας ταινίας του Γιώργου Λάνθιμου με τίτλο «Ιστορίες καλοσύνης». Εκεί ήδη ανακοινωθεί η επόμενη συνεργασία τους, στην ταινία «Βυθούσια».

«Σαν τον Γιώργο κανένα»

Η «Κ» συναντά στις Κάννες τους πρωταγωνιστές της νέας ταινίας του Γ. Λάνθιμου, **Εμα Στόουν** και **Τζέσι Πλίμονς**

1. ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Μέσο: ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΚΥΡ_ΤΕΧΝΕΣ

Ημ. Έκδοσης: . . .26/05/2024 Ημ. Αποδελτίωσης: . . .26/05/2024

Σελίδα: 2

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Επιμέλεια: ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΛΟΝΔΙΝΟ

Εύθραστη ομορφιά
Εως τις αρχές του νέου έτους (5 Ιανουαρίου 2025) θα διαρκέσει η εξαιρετικά ενδιαφέρουσα Έκθεση φωτογραφίας στο Μουσείο Βικτόρια & Άλμπερτ με τίτλο «Εύθραστη ομορφιά». Πρόκειται για φωτογραφίες ονομαστών φωτογράφων του 20ού αιώνα από τις συλλογές του κινηματογραφιστή Ντέβιντ Φέρνις, με θεματολογία έμφραση στη μόδα, στο ρεπορτάζ, στις διασημότητες και στο ανδρικό σώμα. Στη φωτογραφία, έργο του Ρόμπερτ Μπίλθορντ.

ΛΟΣ ΑΝΤΖΕΛΕΣ

Τα πρώτα στούντιο
Στο Μουσείο της Ακαδημίας του Κινηματογράφου, στο Λος Αντζελες, εγκαινιάστηκε η νέα συναρπαστική έκθεση αφιερωμένη στα πρώτα χρόνια του Χόλιγουντ, με τίτλο «Χόλιγουντ-λαντ: οι Εβραίοι ιδρυτές και η δημιουργία μιας κινηματογραφικής πρωτεύουσας». Αφηγείται την ιστορία των πρώτων χρόνων στις αρχές του 20ού αιώνα με έμφραση στην επίδραση των Εβραίων κινηματογραφιστών, την ίδρυση των στούντιο και τη μετατροπή του Λος Αντζελες σε παγκόσμια πρωτεύουσα του σινεμά.

ΑΔΕΛΑΪΔΑ

Νέο απόκτημα
Η Πανακοθήκη της Νότιας Αυστραλίας στην Αδελαΐδα είναι περήφανη για το νέο της απόκτημα, προσφορά ενός ζεύγους ευεργετών. Είναι ένα ολόσωμο γυναικείο πορτρέτο του 19ου αιώνα, έργο της σημαντικής Βελγίδας ζωγράφου Αντέλ Κιντ (1804-1893), που είχε αποκτήσει φήμη για τα τοπία και τα πορτρέτα της, όλα δείγματα εξαιρετικής τεχνικής. Η Αντέλ Κιντ λεγόταν Αδελαΐδα και σε αυτήν την πόλη της Αυστραλίας απέκτησε τώρα αυτό το ατμοσφαιρικό έργο της το νέο του σπίτι.

ΛΙΣΣΑΒΩΝΑ

Αλβάρο Σίζα
Μεγάλη έκθεση για τον σημαντικό Πορτογάλο μοντερνιστή αρχιτέκτονα Αλβάρο Σίζα (γ. 1933) παρουσιάζεται στο Μουσείο Γκουλμπενιάν στη Λισσαβώνα έως τις 26 Αυγούστου. Ο μεγαλύτερος εν ζωή αρχιτέκτων της Πορτογαλίας, ο Σίζα είναι γνωστός όχι μόνο για το χιασμένο έργο του και τις καθαρές γραμμές του, αλλά και για την αρχιτεκτονική ακεμία του. Η έκθεση παρουσιάζει πρωτότυπο υλικό, σχέδια, φωτογραφίες, καθώς και αναφορές τρίτων για το έργο του, το οποίο υπήρξε επιδραστικό.

ΠΑΡΙΣΙ

Οι σαρ και τα άνθη
Ο Ελβετός εικαστικός καλλιτέχνης Ουρς Φίσερ παρουσίασε νέα ενόπτια έργων του στο Παρίσι, στην γκαλερί Gagolian. Η νέα ενόπτια έχει ιδιαίτερη νοσηρία, καθώς τα ζωγραφικά έργα του, με την ιδιαίτερη φωτορεαλιστική τεχνική, που παραπέμπει και στο κολλάζ, έχουν βασικό θέμα διάσημες και δημοφιλείς στον κινηματογράφο, όπως η Ρόμ Σνάντερ (φωτογραφία) ή η Ήγκριντ Μπέργκμαν, σε συνδυασμό με υπερμεγέθη άνθη ως φόρο τιμής στη χαμένη αξία της ομορφιάς.

Τα βασιλικά πορτρέτα στο Μπάκιγχαμ αφηγούνται

Το νέο κόκκινο πορτρέτο του βασιλιά Καρόλου Β' μας υπενθυμίζει πως στο Ηνωμένο Βασίλειο είναι μακρά η παράδοση των βασιλικών προσωπογραφιών. Επί αιώνες, ο κόσμος διαμόρφωνε άποψη για τους μονάρχες μέσα από την επίσημη αναπαράστασή τους και αυτό συνεχίστηκε ως παράδοση ακόμη και στα χρόνια του Διαδικτύου. Ο υψηλός συμβολισμός ενός επίσημου πορτρέτου, είτε πρόκειται για έργο ζωγραφικής ή φωτογραφίας, διατηρεί την ισχύ του σε όλες τις κοινωνίες τόσο μάλλον στην Αγγλία με την πίστη στην παράδοση και στους θεσμούς. Αυτήν την περίοδο, υπάρχει μια εξαιρετική συλλογή πορτρέτων βασιλιάδων και βασίλισσών στο Μπάκιγχαμ.

Μπίτον (1904-1980), φωτογράφου της βασιλικής οικογένειας αλλά και ονομαστό για το έργο του στο περιοδικό Vogue και τις φωτογραφίες μιας εξεχουσας ατμόσφαιρας κατά τις δεκαετίες 1920, 1930, 1940 και ως το τέλος της ζωής του... Και κοντά στον Μπίτον, υπάρχουν τα πορτρέτα που δημιούργησαν η Ντόροθι Γουάιλντινγκ (1893-1976) και ο πιο κοντινός μας Άνι Λίμποβιτς (γ. 1949) και Ράνκιν (γ. 1966). Αλλά και πολλοί ακόμη. Αναρίθμητες οι ιστορίες των παρασκηνίων αλλά και όσων διημέφθησαν ανάμεσα στα μοντέλα και στους δημιουργούς. Ο κορυφαίος, επίσημος φωτογράφος και ζωγράφος της βασιλικής οικογένειας είναι ο Άνι Λίμποβιτς.

1. ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Μέσο: ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΚΥΡ_ΤΕΧΝΕΣ

Ημ. Έκδοσης: . . .26/05/2024 Ημ. Αποδελτίωσης: . . .26/05/2024

Σελίδα: 2

Η ηριγκίπισσα Μαργαρίτα από τον σερ Σεσίλ Μπίτον.

με την ποιητή στην παραοση και στους θεορούς. Αυτήν την περίοδο, υπάρχει μια εξαιρετικά ενδιαφέρουσα έκθεση βασιλικών πορτρέτων στο Λονδίνο, στην Κινγκ'ς Γκάλερι στο Μπάκιγχαμ (που επί Ελισάβετ ονομαζόταν Κουίν'ς Γκάλερι). Η έκθεση εστιάζει στα περίφημα φωτογραφικά πορτρέτα (δεν υπάρχουν στην έκθεση ζωγραφικά πορτρέτα) ξεκινώντας από τη δεκαετία του 1920 φθάνοντας στην εποχή μας. Παρουσιάζονται περισσότερα από 150 πορτρέτα, καθώς και άλλα τεκμήρια από τις βασιλικές συλλογές και τα βασιλικά αρχεία. Είναι όλα δημιουργίες κορυφαίων φωτογράφων. Τι να πει κανείς για το έργο, την προσωπικότητα και την αισθητική του σερ Σεσίλ

ανάμεσα στα μοντέλα και στους δημιουργούς. Ο κορυφαίος, επίσης, φωτογράφος και πολυδιάστατη προσωπικότητα Αντονι Αρμστρονγκ-Τζόους (1930-2017), μετέπειτα λόρδος Σνούντον, παντρεύτηκε την ηριγκίπισσα Μαργαρίτα, αδελφή της βασίλισσας Ελισάβετ Β', το 1960. Παρέμειναν παντρεμένοι έως το 1978. Αυτό το φωτογραφικό πανόραμα (υπάρχει και το διάσημο εικαστικό πορτρέτο της Ελισάβετ από τον Αντι Τούόρχολ) συνυπάρχει στην Κινγκ'ς Γκάλερι με μια ακόμη σημαντική έκθεση από τις βασιλικές συλλογές. Είναι η έκθεση με σχέδια από τους δασκάλους της παλικής Αναγέννησης. Η επίκεψη μπορεί να γίνει με πλήρως εμπερία.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει ο ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ

«Vulnerasti cor meum» ή, αλλιώς, «μου ράγισες την καρδιά»

«Vulnerasti cor meum» σημαίνει «μου ράγισες την καρδιά». Η πιο κοινότοπη των ερωτικών μεταφορών, γράφει ο καθηγητής Μουσικολογίας στο Πανεπιστήμιο της Νάπολης Μάρκο Μπιτσαρίνι στο κείμενο που συνοδεύει το ομότιτλο άλμπουμ, με υπότιτλο «Μοτέτα από το Άσμα Ασμάτων», στην έξοχη ερμηνεία του συνόλου I Disinvolti υπό τη διεύθυνση του Μάσιμο Λομπάρντι.

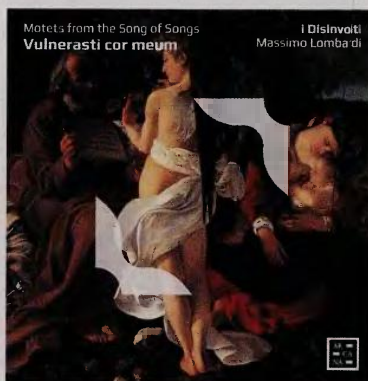
Το cd που λάνσαρε πρόσφατα η δισκογραφική εταιρεία Arcana, λέει ο κύριος Γκρι, είναι ίσως ό,τι καλύτερο κυκλοφορεί από τον χώρο της παλαιάς μουσικής τον τελευταίο καιρό: μικρά φωνητικά αριστουργήματα του δεκάτου εβδόμου αιώνα, εμπνευσμένα από το κορυφαίο αυτό λυρικό έργο της Παλαιάς Διαθήκης, ανοικτό σε πολλές ερμηνείες, από την έκφραση του έρωτα προς το θείο μέχρι την

Η μουσική ακολουθεί αυτή την αμφισβησία –ή και αμφιθυμία– του κειμένου, έτσι όπως διαβάστηκε μέσα στους αιώνες.

καθαρή εξομολόγηση της ασήασης ερωτικής επιθυμίας.

Η επιλογή των δεκαεπτά μουσικών έργων που απαρτίζουν τον δίσκο κυμαίνεται από τις διαμαντένιες συνθέσεις του Κλαούντιο Μοντεβέρντι (1567-1643) έως τα άγνωστα αισθαντικά όσο και θλιμμένα τραγούδια λισμονημένων, αποσιωπημένων Ιταλών συνθετών εκείνης της εποχής.

Όπως γράφει ο Μπιτσαρίνι, στις συνθέσεις αυτές η άλλοτε έντονη

Το νέο άλμπουμ της εταιρείας Arcana, με μοτέτα εμπνευσμένα από το «Άσμα Ασμάτων», στην ερμηνεία του συνόλου I Disinvolti.

διάκριση ανάμεσα στη θρησκευτική και στην κοσμική μουσική είναι πολύ πιο ρευστή. «Η αίσθηση του ακροστών», σχολιάζει ο κύριος Γκρι, «είναι ότι η μουσική ακολουθεί αυτή την αμφισβησία –ή και αμφιθυμία– του κειμένου έτσι όπως διαβάστηκε μέσα στους αιώνες: έναν αλλόκοτο αρμονικό δικασμό ανάμεσα στον θείο έρωτα και στον κοσμικό, τον σαρκικό ακόμα».

Ήταν ένα νέο είδος θρησκευτικής μουσικής, τονίζει ο Ιταλός μουσικολόγος, μια νέα μουσική κατάσταση που ακολούθησαν πολλοί Ιταλοί συνθέτες, οι οποίοι συχνά εργάζονταν ως οργανιστές, όχι μόνο στην Ιταλία (στη Βενετία ή στη Φεράρα και στο Μιλάνο) μα και στη βόρεια Ευρώπη, στο Γκρατς, όπως ο Βενετσιάνος Τζοβάνι Βαλεντίνι (1582-1649).

Ο κύριος Γκρι επιμένει πως η ατμόσφαιρα που κυριαρχεί σε όλα

τα τραγούδια είναι αυτό το «σαγηνευτικό cantabile», μια γλυκύτητα, η γοητεία της οποίας έγκειται στις απόκρυφες, υπαντικτικές στιγμές της κομμένης ανάσας: από το πάθος, τον πόθο, το δέος και τον φόβο μαζί. Ο Μπιτσαρίνι δεν παραλείπει να τονίσει τη σημασία του εξωφύλλου: λεπτομέρεια από ένα νεανικό έργο του Καραβάτζο, «Ανάπαυση κατά τη διάρκεια της Φυγής στην Αίγυπτο». Η δισκογραφική Arcana φροντίζει αισθητικά τα άλμπουμ της. «Την επόμενη Κυριακή», λέει ο κύριος Γκρι, «θα επανέλθω με ένα ακόμα δίσκο της ίδιας εταιρείας, αυτή τη φορά με απόκρυφα και λοζιά παραδοσιακά θρησκευτικά έργα από τα Βαλκάνια, γεμάτα εξορκισμούς, αγέλους και δαίμονες. Αν το «Vulnerasti cor meum» μου έκλεψε την καρδιά, το επόμενο πετυχαίνει πολύ περισσότερα πράγματα»...

1. ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Μέσο: ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΚΥΡ_ΤΕΧΝΕΣ

Ημ. Έκδοσης: . . . 26/05/2024 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 26/05/2024

Σελίδα: 3

Κυριακή 26 Μαΐου 2024

Τέχνες & γράμματα ΒΙΒΛΙΟ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ • 3

Ο Φαρίντ Ζακάρια εστιάζει στις επαναστάσεις που οικοδόμησαν το φιλελεύθερο σύστημα στη Δύση, με αποτέλεσμα να αποσιωχούν από την ανάλυσή του άλλες θεμελιώδεις ριζές με το παρελθόν, όπως η Ρωσική Επανάσταση.

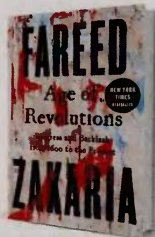
Τα διδάγματα από τις επαναστάσεις

Οδηγός για την κατανόηση των σύγχρονων προκλήσεων

FAREED ZAKARIA
Age of Revolutions
εκδ. Norton, 2024, σελ. 400

Του ΑΧΙΛΛΕΑ ΠΑΠΑΡΣΕΝΟΥ

Με την εκπομπή του «GPS» στο CNN και με τη στήλη του στην Washington Post, ο ινδικής καταγωγής Φαρίντ Ζακάρια έχει καθιερωθεί στην Αμερική ως ένας από τους πιο επιδραστικούς σχολιαστές της διεθνούς πολιτικής. Στο παρελθόν είχε προβλέψει τη διάδοση της «αντιφιλελεύθερης δημοκρατίας» καθώς και την «άνοδο των υπολοίπων», των χωρών του λεγόμενου Νότου. Στα βιβλία του προστίθεται τώρα ένα νέο φιλόδοξο εγχείρημα, που ανατρέχει στην εμπειρία των επαναστατικών αλλαγών τους τελευταίους πέντε αιώνες ως οδηγό για την κατανόηση των σύγχρονων προκλήσεων.

Το πέμπτο βιβλίο του Φαρίντ Ζακάρια κυκλοφόρησε τον Μάρτιο.

Η παραδοσιακή διαίρεση μεταξύ Δεξιάς - Αριστεράς έχει παραχωρήσει τη θέση της

«ανοικτού και του κλειστού» στην οικονομία και στην πολιτική. Ο προστατευτισμός κερδίζει έδαφος, η ανισότητα επιμένει, οι φωνές που αμφισβητούν τους δημοκρατικούς θεσμούς πολλαπλασιάζονται. Παρά τα αναμφίβολα οφέλη τους, η παγκοσμιοποίηση και η τεχνολογική καινοτομία, που έκαναν τον κόσμο πιο αλληλένδετο και μείωσαν την παγκόσμια φτώχεια, έχουν αφήσει πολλούς στο περιθώριο και έχουν επιτείνει το άγχος για ζητήματα ταυτότητας, που παίζουν όλο και σημαντικότερο ρόλο στην πολιτική, όπως έδειξε και η εκλογή Τραμπ το 2016 με σημαία τις απειλές της παγκοσμιοποίησης και της μετανάστευσης.

Η «νέα συνείδηση»
Αντίθετα με τη «συνείδηση

ONASSIS STEGI

@ TERRA VIBE PARK
ΜΑΛΑΚΑΣΑ

RAVE DJ SET

ΣΑΒ 15.06 →

ΚΥΡ 16.06

ΑΠΟ ΤΙΣ 2 π.μ.

Richie Hawtin
Sama' Abdulhadi

1. ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Μέσο: ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΚΥΡ_ΤΕΧΝΕΣ

Ημ. Έκδοσης: . . .26/05/2024 Ημ. Αποδελτίωσης: . . .26/05/2024

Σελίδα: 3

κών αλλαγών τους τελευταίους πέντε αιώνες ως οδηγό για την κατανόηση των κοινωνικών, οικονομικών και πολιτικών ανατροπών από τους ριζικούς μετασχηματισμούς των ημερών μας, που σχετίζονται με την παγκοσμιοποίηση, την τεχνολογία, τις ταυτότητες και τη γεωπολιτική.

Η Ιστορία έχει καταγράψει εκατοντάδες επαναστάσεις από το 1600 σε διάφορα μέρη του κόσμου. Αρκετές έφεραν πρόοδο, άλλες προκάλεσαν χάος. Ο Ζακάρια επικεντρώνεται σε μερικές που οικοδόμησαν το φιλελεύθερο σύστημα στη Δύση, με αποτέλεσμα να αποσιωπώνουν από την ανάλυσή του άλλες θεμελιώδεις ρήξεις με το παρελθόν, όπως η Ρωσική Επανάσταση. Τον εντυπωσιάζει η περίπτωση της Ολλανδίας στον 16ο-17ο αιώνα, όταν η υποθέτηση πολιτικοοικονομικών καινοτομιών και της προστατευτικής μεταρρύθμισης κατέστησε τη μικρή ευρωπαϊκή χώρα την πλουσιότερη τότε στον κόσμο και έθεσε τα θεμέλια του φιλελεύθερου συστήματος, που μεταγίσθησε από εκεί στην Αγγλία με την Ενδοξη Επανάσταση το 1688. Η Γαλλική Επανάσταση, όμως, παρά το ελπιδοφόρο δημοκρατικό ξεκίνημά της το 1789, άφησε μια σκοτεινή και αιματηρή παρακαταθήκη εξεγερτισμού και πτώσης, όταν ριζοσπαστικές ιδέες επιβλήθηκαν από πάνω σε μια ανέτοιμη κοινωνία.

Τον 18ο αιώνα, από τη Βρετανία ξεκίνησε η πρώτη Βιομηχανική Επανάσταση, «η μητέρα όλων των επαναστάσεων», που εκτόξευσε την παραγωγικότητα και τα εισοδήματα, σηματοδοτώντας την έλευση του σύγχρονου κόσμου και οδήγησε τη Βρετανία στην παγκόσμια κυριαρχία. Για την Αμερική, γράφει ότι η πραγματική επανάσταση δεν ήταν ο αγώνας για την ανεξαρτησία της το 1776, αφού δεν έθιξε τις κοινωνικές και οικονομικές δομές της,

- Αριστεράς έχει παραχωρήσει τη θέση της στον διαχωρισμό μεταξύ του «ανοικτού και του κλειστού».

αλλά η επικράτηση της δεύτερης βιομηχανικής επανάστασης, από το 1860 μέχρι το 1914, που έγινε η κινητήρια δύναμη για να μετατραπεί η χώρα στην κορυφαία παγκόσμια δύναμη του 20ού αιώνα, αξιοποιώντας τις καινοτομίες σε συγκοινωνίες, επικοινωνίες και μεταποίηση, που μεγάλυναν τον πλούτο, ενώ με την κατάργηση της δουλείας ακολούθησαν πολιτικές ανακατατάξεις.

Τις τελευταίες δεκαετίες, είμαστε μάρτυρες δύο νέων επαναστατικών αλλαγών που διαταράσσουν το πολιτικό, οικονομικό και πολιτισμικό τοπίο, αρχικά με την ψηφιακή κυριαρχία, που αρχίζει από τη δεκαετία του 1970 χάρη στην εξάπλωση του Διαδικτύου, και τελευταία με την προέλαση της τεχνητής νοημοσύνης και της βιοτεχνολογίας τη δεκαετία του 2020. Οι δύο αυτές μετασχηματιστικές περιοδοί της τεχνολογικής έκρηξης έφεραν οφέλη και κινδύνους, τον εκδημοκρατισμό της πληροφορίας, την εξάπλωση της παραπληροφόρησης και την ακραία ιδεολογική πόλωση. Τους φόβους από τον ραγδαία μεταβαλλόμενο κόσμο εκμεταλλεύονται διάφοροι λαϊκιστές, κυρίως της Δεξιάς, που πωλούν ως πανάκεια τη νοσταλγία του παρελθόντος.

Παράλληλα, το βασισμένο σε κανόνες διεθνές σύστημα, που επικράτησε μεταπολεμικά υπό την ηγεσία της Αμερικής και παρά τις αδυναμίες του προσέφερε σχετική ειρήνη και ανάπτυξη στους πολλούς, έχει αποσταθεροποιηθεί. Η παραδοσιακή διάθεση μεταξύ Δεξιάς - Αριστεράς έχει παραχωρήσει τη θέση της στον διαχωρισμό μεταξύ του

Η «νέα συνείδηση»

Αντίθετα με τη «συνείδηση της Ουάσιγκτον», που επικράτησε στο παρελθόν με κυρίαρχη τη λογική της ελεύθερης αγοράς, σήμερα διαμορφώνεται μια «νέα συνείδηση» υπέρ μεγαλύτερης κρατικής παρέμβασης στην οικονομία και στο διεθνές εμπόριο. Ταυτόχρονα, μετασχηματίζεται και το γεωπολιτικό τοπίο, καθώς αμφισβητείται και υπονομεύεται η αμερικανική πρωτοκαθεδρία, κυρίως από μια διεκδικητική Κίνα και μια επιθετική Ρωσία. Η «άνοδος των υπολοίπων» έχει επίσης φέρει στο προσκήνιο νέους ανεξάρτητους παίκτες και δυνάμεις που ασπάζονται την ανελευθερία και τον αντιφιλελευθερισμό.

Για τον Ζακάρια, το φιλελεύθερο σύστημα αποτελεί τη βασική πηγή εκσυγχρονισμού. Μεγάλες και γρήγορες αλλαγές, που επιβάλλονται από πάνω σε κοινωνίες που δεν είναι έτοιμες να τις αποδεχθούν, προκαλούν αναστάτωση και σφοδρή αντίσταση. Η απάντηση βρίσκεται στην υιοθέτηση πολιτικών που τονώνουν την εμπιστοσύνη στους δημοκρατικούς θεσμούς και προστατεύουν όσους αισθάνονται εγγύς και ανασφαλείς, όπως με τον έλεγχο της παράτυπης μετανάστευσης. Γι' αυτόν η «αντεπανάσταση» κατά του φιλελεύθερου συστήματος δεν δικαιολογεί απαισιοδοξία. Εναπόκειται ιδίως στην Αμερική, που δεν κατέχει μεν την ηγεμονική θέση του παρελθόντος, ωστόσο παραμένει η ισχυρότερη χώρα στον κόσμο, να το υπερασπιστεί στο εξωτερικό και να μην εδώσει στις σειρήνες του λαϊκισμού, του απομονωτισμού, του αυταρχισμού και της ακραίας πόλωσης στο εσωτερικό της.

Ο κ. Αχιλλέας Παπαρένος διετέλεσε προϊστάμενος το Γραφείου Τύπου και Επικοινωνίας στη ελληνική πρεσβεία της Ουάσιγκτον.

ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ

RESPUBLIKA

Lukasz Twardowski

LITHUANIAN NATIONAL DRAMA THEATRE

ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΗΣ ΜΕ ΛΕΩΦΟΡΕΙΟ

ΕΙΣΤΕ ΠΑΡΕΑ 4+ ΑΤΟΜΩΝ;
ΚΛΕΙΣΤΕ ΤΑ ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ ΣΑΣ ΜΕ ΕΚΠΤΩΣΗ 20%
ΕΩΣ ΤΙΣ 31 ΜΑΪΟΥ.

ΣΕ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ

ΜΑΘΕΤΕ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΑ ΣΤΟ ONASSIS.ORG

Δεν μπορείς να τους ευχαριστήσεις όλους

Η βραβευμένη βιολονίστα Κατερίνα Χατζηνικολάου είναι η πρώτη μόνιμη εξάρκουσα στην Κρατική Ορχήστρα Αθηνών

Συνέντευξη στη **ΛΙΝΑ ΓΙΑΝΝΑΡΟΥ**

Η Γοργόπη απέχει από την Αθήνα 539 χιλιόμετρα, λέει ο χάρτης, αλλά η απόσταση είναι υποκειμενική έννοια. Ποιος μπορεί στ' αλήθεια να υπολογίσει το ταξίδι ενός κοριτσιού από ένα μικρό χωριό του Κιλκίς στη θέση του πρώτου βιολιού στην Κρατική Ορχήστρα Αθηνών; Ναι, η βραβευμένη βιολονίστα Κατερίνα Χατζηνικολάου, ύστερα από μια αξιοθαύμαστη πορεία στο εξωτερικό, είναι από φέτος η πρώτη μόνιμη εξάρκουσα στην ΚΟΑ και η μοναδική μόνιμη γυναίκα εξάρκουσα σε ελληνική κρατική ορχήστρα.

Η είδηση δεν έχει λάβει την προβολή που θα άξιζε. Εκτός από τερβότα προσωπική επιτυχία για τη μουσική, είναι και δείγμα εξέλιξης για τον χώρο της κλασικής μουσικής στην Ελλάδα, που πασχίζει να γίνει πιο συμπεριληπτικός, πιο ισότιμος. Είναι χαρακτηριστικό ότι ακόμη και η πιο διάσημη ορχήστρα του κόσμου, η Φιλαρμονική του Βερολίνου, μόλις πρόσφατα απέκτησε γυναίκα κοντραμπάσο.

«Ναι, ακόμη και στην εποχή μας δεν συνηθίζεται να βάζεις σε μια κορυφαία μόνιμη θέση μια γυναίκα», λέει η Κατερίνα. «Επικρατεί το συντηρητικό κλισιό, ειδικά στον κόσμο της κλασικής μουσικής, ότι ένας άνδρας πρέπει να ηγείται σε μια απαιτητική θέση όπως το κοντραμπάσο». Στην πράξη οι γυναίκες σ' αυτόν τον χώρο ξεκινούν με χάντικαπ. «Ξέρω

Ακόμη και στην εποχή μας δεν συνηθίζεται να βάζεις σε μια κορυφαία μόνιμη θέση μια γυναίκα. Επικρατεί το συντηρητικό κλισιό, ειδικά στον κόσμο της κλασικής μουσικής, ότι ένας άνδρας πρέπει να ηγείται.

Δουλειά μου είναι να κρατάω τους κρίκους ενωμένους. Είναι σημαντικό να έχεις την υποστήριξη της ομάδας σου για να υπάρχει ένας ομοιογενής ορχηστρικός ήχος.

ότι για να διεκδικήσω τη θέση θα πρέπει να παίξω στο μεγαλύτερο δυνατό επίπεδο που μπορώ να φτάσω. Την ώρα της ακρόασης σε απασχολούν διάφορα θέματα, όπως για παράδειγμα η τεχνική εκτέλεση, η στιλιστική απόδοση και η ποιότητα του ήχου. Καθώς όμως οι προημιότητες στη μουσική διαφέρουν για κάθε άνθρωπο, είναι δύσκολο να πετύξεις όλα τα γούστα. Στην αρχή της πορείας μου προσπάθησα να τους ευχαριστήσω όλους, αλλά μετά έμαθα ότι δεν γίνεται. Αυτό που μπορείς να κανείς είναι να παίζεις έτσι ώστε να μείνεις πρώτα απ' όλα ευχαριστημένη εσύ η ίδια με το αποτέλεσμα. Αυτό προϋποθέτει ότι πρέπει να είσαι ο πιο αυστηρός κριτής του εαυτού σου. Μόνο αν είσαι σίγουρη για σένα θα μπορέσεις να "κερδίσεις" τους ακροατές».

Κάτι τέτοιο πρέπει να έγινε στην ακρόαση για τη θέση στην Κρατική Ορχήστρα Αθηνών, μία από τις μόλις τρεις κρατικές ορχήστρες στην Ελλάδα, η οποία ήταν ανοικτή σε μουσικούς απ' όλο τον κόσμο. Παρά τον τεράστιο ανταγωνισμό, η επιτροπή υποκλήθηκε στο ταλέντο της Χατζηνικολάου και της έδωσε τη θέση, γράφοντας Ιστορία.

Ενα μεγάλο ταξίδι

Είναι το τελευταίο κεφάλαιο ενός μεγάλου ταξιδιού, που φυσικά ξεκίνησε με ένα μικρό πρώτο βήμα. Από τη Γοργόπη στη Γουμένισσα. «Δεν μεγάλωσα σε μουσική

οικογένεια. Έτυχε όταν ήμουν 4 χρόνων να δω μια ορχήστρα να παίζει στην τηλεόραση. Ο μπαμπάς μου με είδε πολύ ενθουσιασμένη με το πώς κοίταζα την οθόνη και με ρώτησε αν θα ήθελα να μάθω ένα από τα μουσικά όργανα. Εγώ έδειξα το βιολί. Η Γοργόπη είναι πανέμορφη, ένας παράδεισος, αλλά δεν μπορείς να κάνεις πολλά. Πήραν την απόφαση να με στείλουν σε ωδείο στη Γουμένισσα. Πιστεύω ότι κάθε άνθρωπος, κάθε παιδί έχει ένα ταλέντο, δηλαδή μια κλίση σε κάτι. Πρέπει να σου δοθεί όμως η ευκαιρία και να έχεις την τύχη να μπορέσεις να το βρεις. Όταν είσαι μικρός πηγαίνεις με οδηγό το ένστικτο, δεν σε απασχολούν ακόμη οι ανσυχίες των ενηλίκων, κάνεις αυτό που σου φέρνει χαρά».

Στο ωδείο έπρεπε στα χέρια μιας εξαιρετικής καθηγήτριας, της Ελένης Αμανατίδου, με σπουδές στο κονσερβατόριο της Μόσχας. Ωστόσο, δύο χρόνια αργότερα η οικογένεια αποφάσισε να μεταναστεύσει στη Γερμανία. Βρέθηκαν στο Ρεκλινγκχάουζεν, μια πόλη ανάμεσα στο Ντίσελντορφ και το Ντόρτμουντ. «Μολοντί έπρεπε να βολετούμε, ήταν μια μεγάλη αλλαγή, μεγάλη μετακόμιση, η μητέρα μου με ρώτησε έπειτα από λίγες ημέρες εάν θα ήθελα να συνεχίσω τη μουσική. Της είπα ναι». Μία φορά την εβδομάδα η μαμά της την οδηγούσε σε άλλη πόλη, μισή ώρα μακριά, για να συνεχίσει τα μαθήματά της στο ωδείο. «Η μουσική είναι ακριβό

κόμη και οι γονείς μου είχαν ένα απλό ελληνικό εστιατόριο, όπως πολλοί άλλοι Έλληνες του εξωτερικού. Εβλεπαν όμως τη θέλησή μου και την αγάπη μου για τη μουσική και πάντα με υποστήριζαν. Είμαι πολύ ευγνώμων που ποτέ δεν με πείσαν να μελετάω και να ανταγωνίζομαι με άλλους για τη δική τους φήμη. Πιστεύω πως ήθελαν να κατακτήσω μια ισορροπία στη ζωή μου και να βρω τον δρόμο μου».

Στο Ντίσελντορφ

Κάπως έτσι, στα 12 της, η Κατερίνα εισήχθη ως νέα φοιτήτρια στην ανώτατη μουσική σχολή Ρόμπερτ Σούμαν στο Ντίσελντορφ. «Συμμετείχα σε διαγωνισμούς, έκανα εμφανίσεις, γύρισα τον κόσμο, γνώρισα μαέστρους. Έτσι έτυχε να γνωρίσω και τον Έλληνα μάστορα Γιώργο Ζιάβρα, που σπούδαζε τότε στο Πανεπιστήμιο της Κολωνίας με τον οποίο έχουμε μέχρι σήμερα φίλια και συνεργασία. Εμείς οι μουσικοί είμαστε σαν μια μεγάλη οικογένεια. Όταν συναντώ κάποιον από άλλη χώρα, πάντα βρίσκουμε κοινούς φίλους». Μετά και το μεταπτυχιακό της, όμως, στο Πανεπιστήμιο της Κολωνίας υπό την Ελληνοαμερικανίδα Αριάδνη Λασκαλάκη, άρχισε να αναρωτιέται πώς... θα ζήσει.

«Είναι προαπαιτούμενο να παίζεις το όργανό σου σε υψηλό επίπεδο λόγω του παγκόσμιου ανταγωνισμού. Ο κάθε μουσικός, όμως, πρέπει να βρει έναν τρόπο να μοι-

ρέσει να βγάλει και τα προς το ζην. Είναι δύσκολο. Ο χώρος έχει περιορισμένες θέσεις εργασίας. Οι περισσότεροι είτε διδάσκουν είτε παίζουν σε ορχήστρες. Είχα χτίσει μετά τους διαγωνισμούς μια ολιστική καριέρα την οποία συνεχίζω να ακολουθώ. Πρόσφατα μου δόθηκε η ευκαιρία να αναλάβω τη θέση του κοντραμπάσο στην Κρατική Ορχήστρα Αθηνών, μέσα από μια ακρόαση και τη δέχτηκα με μεγάλη χαρά». Έχει υπάρξει κοντραμπάσο σε ορχήστρες στη Γερμανία (η Γερμανία έχει περί τις 150 ορχήστρες) μαθαίνοντας – συχνά με τον δύσκολο τρόπο – ότι αυτή η θέση δεν απαιτεί μόνο να μπορείς να διαχειρίζεσαι το όργανό σου στο υψηλότερο επίπεδο, αλλά και να μπορείς να επικοινωνείς με τους συναδέλφους σου. Είναι η διαφορά μεταξύ του παίρνου μια θέση και του κρατώ μια θέση. «Μια ορχήστρα λειτουργεί ιεραρχικά, άλλως υπάρχει χάος. Ο εξάρχων ή η εξάρκουσα παίρνει τις αποφάσεις σε συνεννόηση με τον μάστορα. Ο απώτερος στόχος είναι πάντα η βελτίωση της ορχήστρας κι αυτό σε ένα καλό κλίμα εργασίας. Επειδή πρόκειται για πολύ καλούς μουσικούς, τους οποίους σεβόμαι, προσπαθώ πάντα να βρισκό έναν κοινό τόπο». Παίζοντας, είναι και η ίδια μέρος μιας αλυσίδας. «Δουλειά μου είναι να κρατάω τους κρίκους ενωμένους. Είναι σημαντικό να έχεις την υποστήριξη της ομάδας σου για να υπάρχει ένας ομοιογενής ορχηστρικός ήχος».

1. ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Μέσο: ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΚΥΡ_ΤΕΧΝΕΣ

Ημ. Έκδοσης: . . .26/05/2024 Ημ. Αποδελτίωσης: . . .26/05/2024

Σελίδα: 4

«Μια ορχήστρα ληπουργεί ιεραρχικά, αλλιώς υπάρχει χάος», λέει η Κατερίνα Χατζηνικολάου. «Ο εξάρκων ή η εξάρκουσα παίρνει τις αποφάσεις σε συνεννόηση με τον μάεστρο. Ο απίτερος στόχος είναι πάντα η βελτίωση της ορχήστρας κι αυτό σε ένα καλό κλίμα εργασίας. Επειδή πρόκειται για πολύ καλούς μουσικούς, τους οποίους σέβεται, προσπαθώ πάντα να βρίσκω έναν κοινό τόπο».

Εχω δει πολλές γυναίκες να κάνουν πόλεμο σε άλλες γυναίκες

Δεν είχε πάντα υποστήριξη στην καριέρα της. «Εχω δει και πολλές γυναίκες να κάνουν πόλεμο σε άλλες γυναίκες. Αυτή είναι η εμπειρία μου έως τώρα, περισσότερο από το να υποτιμηθώ από έναν άνδρα. Υπάρχει ανταγωνισμός μεταξύ των γυναικών, γεγονός που με στενοχωρεί. Αν εμείς οι ίδιες δεν υποστηρίζουμε μεταξύ μας... Όμως, μεγαλώνοντας έχουμε ενισχυθεί ότι μπροστά πρέπει να κάθεται ένας άνδρας. Οτι άνδρας είναι ο leader».

Την κατάσταση περιπλέκει ότι η γυναίκα δεν έχει μόνο τα hard

Ακούω από συναδέλφους σαν κομπλιμέντο ότι παίζω σαν άνδρας. Εννοούν ότι το ανδρικό παίξιμο έχει αυτοπεποίθηση, βγάζει σιγουριά. Τι σχέση έχει το φύλο με την αυτοπεποίθηση; Υπάρχουν αυτά τα κλισέ που χρησιμοποιούμε χωρίς να το συνειδητοποιούμε, αλλά υπάρχουν στο μυαλό μας. Είναι καλό να τα συζητάμε και να τα διαλύουμε.

Την πρώτη φορά που κάθισε ο' αυτή τη θέση ήταν αγχωμένη. «Είσαι λίγο εκτεθειμένη, όλοι σε

skills, αλλά και έναν άλλο παράγοντα: την εμφάνιση. «Πολλές φορές έχω ακούσει από συναδέλφους σαν κομπλιμέντο ότι παίζω σαν άνδρας. Εννοούν ότι το ανδρικό παίξιμο έχει αυτοπεποίθηση, βγάζει σιγουριά. Τι σχέση έχει το φύλο με την αυτοπεποίθηση; Υπάρχουν αυτά τα κλισέ που χρησιμοποιούμε χωρίς να το συνειδητοποιούμε, αλλά υπάρχουν στο μυαλό μας. Είναι καλό να τα συζητάμε και να τα διαλύουμε».

Την πρώτη φορά που κάθισε ο' αυτή τη θέση ήταν αγχωμένη. «Είσαι λίγο εκτεθειμένη, όλοι σε

παρακολουθούν. Δεν μπορείς να κρύψεις ένα λάθος». Όμως, στην Κατερίνα άρεσαν πάντα οι μπροστινές θέσεις. Η ευθύνη. «Είμαι πολύ χαρούμενη που είμαι εδώ. Βλέπω ότι η ορχήστρα έχει μέλλον και προοπτική να βελτιωθεί και κυρίως βλέπω θέληση να ανανεωθεί τα επόμενα χρόνια. Θα ήθελα κι εγώ να βάλω το λιθαράκι μου και να καταφέρω να αφήσω κάτι πίσω».

Στην Ελλάδα επέτρεψε έπειτα από 25 χρόνια στη Γερμανία. Διλώνει πανευτυχής γι' αυτό. «Ταξιδεύω συχνά για συναυλί-

ες, αλλά είναι ωραία να έχεις την Ελλάδα σαν βάση σου. Υπάρχουν πράγματα ο' αυτή τη χώρα που είναι μοναδικά και δεν υπάρχουν πουθενά στον κόσμο. Όσο περισσότερο ζεις έξω, τόσο περισσότερο εκτάμας τι έχει να σου προσφέρει η Ελλάδα. Το ανθρώπινο στοιχείο, το πώς σου μιλάνε οι άνθρωποι, τη νοσταλγία – αυτό είναι κάτι που δεν θα το άλλαζα με καμιά άλλη χώρα. Είναι σημαντικό να υπάρχει μια οικονομική σταθερότητα, η πραγματική ποιότητα ζωής όμως είναι όταν ακολουθείς έναν πυρήνα ο οποί-

ος σε κρατάει ζωντανά και οι άνθρωποι γύρω σου. Εδώ ακόμη και στο σουπερ μάρκετ θα κάνω μια όμορφη κουβέντα».

Η Γερμανία της έδωσε υποστήριξη και ευκαιρίες, αλλά δεν την αγάπησε. «Εχω λάβει υποστήριξη από γερμανικές υποτροφίες. Παρόλο όμως που μεγάλωσα στη Γερμανία, συχνά αισθανόμουν μια απόσταση από τους ανθρώπους. Ενιωθα πάντα ξένη. Γι' αυτό αισθάνομαι ακόμη περισσότερο ευγνώμων που η Ελλάδα με δέχτηκε και μου επέτρεψε να επιστρέψω».

1. ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Μέσο: ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΚΥΡ_ΤΕΧΝΕΣ

Ημ. Έκδοσης: . . .26/05/2024 Ημ. Αποδελτίωσης: . . .26/05/2024

Σελίδα: 5

Κυριακή 26 Μαΐου 2024

ΤΕΧΝΕΣ & γράμματα
ΒΙΒΛΙΟ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ • 5

Η **ψυχοθεραπεία** έχει αναλάβει κάποιες από τις θεραπευτικές λειτουργίες της λιγότερο ή πλέον επιδραστικής θρησκείας, αποτελώντας μια κοσμική πίστη που προσφέρει λύτρωση μέσω της αυτογνωσίας.

Ο γιατρός στο ντιβάνι του δημοσιογράφου

Απαντήσεις για ό,τι απασχολεί τον σύγχρονο άνθρωπο

ΣΑΒΒΑΣ ΣΑΒΒΟΠΟΥΛΟΣ
Εμείς και η ψυχή μας - Όλα όσα θα θέλατε να ρωτήσετε έναν ψυχίατρο - ψυχαναλυτή. Μια συζήτηση με τον Κώστα Γιαννακίδη
εκδ. Παπαδόπουλος, 2024, σελ. 341

Της **ΣΙΣΣΕΣ ΑΛΩΝΙΣΤΙΩΤΟΥ**

Η **ψυχοθεραπεία** είναι –και αυτή– παιδί της νεωτερικότητας. Αλλά ενώ οι περισσότεροι μελετητές εντοπίζουν τις ρίζες της πολυβασανισμένης και βασανίζουσας νεωτερικότητας στην αναγέννηση και την ανάπτυξη των βασικών της ιδεών στον Διαφωτισμό του 18ου αιώνα, θα πρέπει να προχωρήσουμε λίγο για να βρούμε μπροστά μας την ψυχοθεραπεία, όπως περίπου την εννοούμε ή τη φανταζόμαστε σήμερα. Διότι, αν και οι συνθη-

Ο **ψυχίατρος** - ψυχαναλυτής Σάββας Σαββόπουλος επιχειρεί να ξεμπερδέψει, κατά το δυνατόν, το κουβάρι της ανθρώπινης ψυχής με τη βοήθεια του Κώστα Γιαννακίδη.

φορτίο. Ενα φορτίο που επιβαρύνεται από την αναπόδραστη αλλά και επιθυμητή σχέση μας με τον δυτικό κόσμο, τις αξίες και τις δράσεις του.

Απλά, όχι απλοϊκά

Κάπου σ' αυτό το σημείο όπου... εμείς και η ψυχή μας ξερούμε πιάς αντέχουμε, έρχεται ο διακεκριμένος ψυχίατρος - ψυχαναλυτής Σάββας Σαββόπουλος να ξεμπερδέψει, κατά το δυνατόν, το κουβάρι που με όλες τις ιστορικές, θρησκευτικές, κοινωνικές, πολιτισμικές ρίζες του γίνεται τελικώς προσωπικό. Με την πολυτιμη βοήθεια του συναδέλφου δημοσιογράφου Κώστα Γιαννακίδη μίας τα κάνει όσο πιο λιανά γίνεται. Και εδώ θα μου επιτρέψετε μια παρέμβαση για να πω ότι ο Κώστας Γιαννακίδης υπηρετεί

ONASSIS STEGI

13-15.06.24

@ TERRA VIBE PARK ΜΑΛΑΚΑΣΑ

RESPUBLIKA
Łukasz Twardowski

LITHUANIAN NATIONAL DRAMA THEATRE

1. ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Μέσο: ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΚΥΡ_ΤΕΧΝΕΣ

Ημ. Έκδοσης: . . .26/05/2024 Ημ. Αποδελτίωσης: . . .26/05/2024

Σελίδα: 5

να βρούμε μπροστά μας την ψυχοθεραπεία, όπως περίπου την εννοούσε ή τη φανταζόμαστε σήμερα. Διότι, αν και οι συνθήκες ζωής δεν ήταν απαραίτητες σταθερές σε καμιά περίοδο της Ιστορίας, οι πολιτισμικές αλλαγές που σημάδεψαν τον 19ο και τον 20ό αιώνα και κυρίως ο επιταχυνόμενος ρυθμός αυτών των αλλαγών που συνδέονται με τη βιομηχανική και μεταβιομηχανική κοινωνία, η υποχώρηση των παραδοσιακών αξιών, η στρόφη των ανθρώπων από τις συλλογικές αξίες στις ατομικές επιλογές είναι grosso modo αυτά που επηρέασαν βαθιά την ανθρώπινη ψυχολογία. Ο ατομικισμός, η βασική πτυχή της νεωτερικότητας, έφερε και διαμόρφωσε την ψυχοθεραπεία ως μια –εκ των ων ουκ άνευ– ανάγκη για τον σύγχρονο άνθρωπο. Όπως το έχει θέσει ο καθηγητής Τζόελ Πάρις στο βιβλίο του Psychotherapy in an Age of Narcissism: Modernity, Science, and Society: Η ψυχοθεραπεία ήρθε να αναλάβει κάποιες από τις θεραπευτικές λειτουργίες τις λιγότερο πλέον επιδραστικές θρησκείες, αποτελώντας μια κοσμική πίστη που προσφέρει λύτρωση μέσω της αυτογνωσίας.

Τίποτα δεδομένο

Ο σύγχρονος κόσμος παράγγε πρωτοφανή πρόοδο στους περισσότερους τομείς, αλλά η νεωτερικότητα και η μετανεωτερικότητα που ζούμε τώρα –μιλώντας υπό τους ήρους και στα όρια της Δύσης– είχε και έχει μια σκοτεινή πλευρά: την προσαρμογή των ανθρώπων σε νέο πλαίσιο και αμμόδεις βάσεις. Σήμερα, περισσότερο από κάθε άλλη φορά στο παρελθόν, τίποτα

μπερδεύει, κατα το συνάτον, το κομμάτι της ανθρώπινης ψυχής με τη βοήθεια του Κώστα Γιαννακίδη.

Ο διακεκριμένος επιστήμονας απαντάει σε έναν σχεδόν εξαντλητικό κατάλογο ερωτήσεων, ωστόσο διευκρινίζει ότι «αυτό δεν είναι ένα βιβλίο αυτοβελτίωσης».

δεν μπορεί να θεωρηθεί δεδομένο και όλα υπόκεινται σε τροποποιήσεις. Όλα είναι προς συζήτηση και όλα μπορεί να αλλάξουν ξανά και ξανά. Οι καταγιοτικές αλλαγές, η μετατόπιση ή και η πλήρης κατάργηση συγκεκριμένων αξιών συμβάλλουν σε μια βασανιστική για τον άνθρωπο ψυχισμό απόλεια νοήματος και κοινωνικού ανήκειν. Στην Ελλάδα, αν και πορευόμαστε με τις αντανάκλασεις των δυτικών εξελίξεων, ή ίσως ακριβώς γι' αυτό, η ψυχική βάσανος έρπει εντός μας και καταλαμβάνει πολίτιμες εσωτερικές εκτάσεις, άλλοτε με μικρότερη και άλλοτε με μεγαλύτερη ένταση. Ο ανοίκειος για μας τόπος της ατομικότητας πιθανόν και χάρη στην άρνηση της Ανατολικής Ορθόδοξης Εκκλησίας να συμπεριλάβει το περίφημο «εκ του Υιού» (filioque), δηλαδή τη θεϊκή διάσταση του ανθρώπου και άρα τη χάρη και την ελεύθερη ατομική επιλογή μας, έχει οδηγήσει πια σε έναν τόσο ασυνείδητο καταναγκασμού και μίμησης, που όμως δημιουργεί ένα πραγματικό ψυχικό

κίση μας τα κάνει όσο πιο λιανά γίνεται. Και εδώ θα μου επιτρέψετε μια παρέκβαση για να πω ότι ο Κώστας Γιαννακίδης υπηρετεί ακριβώς την επιτομή της δημοσιογραφικής δουλειάς, που είναι να τα «κάνει λιανά», να μεσολαβεί δηλαδή με τρόπο έντιμο, κατανυπτό, απλό αλλά όχι απλοϊκό ανάμεσα στην πηγή και την κατανάλωση του προϊόντος της. Και να απευθύνει σε έναν, πράγματι αζήτιστο, ειδικό τις ερωτήσεις, που το μεγαλύτερο μέρος των ανθρώπων θα ήθελε να κάνει και με τον τρόπο που θα ήθελε να τις κάνει, αφού αφορούν ζητήματα λιγότερο ή περισσότερο οικεία στον καθένα από μας. Έτσι, κι ενώ ο γιατρός απαντά σε έναν σχεδόν εξαντλητικό κατάλογο ερωτήσεων σχετικά με την παιδική ηλικία και την εφηβεία, την ενήλικη ζωή, τις σχέσεις και το σεξ, την κατάθλιψη και το άγχος, τις νευρώσεις και τις ψυχώσεις, τους αθεράπευτα ναρκισιστές και τους ψυκοπαθητικούς, τη ζήλια και την κακία, τα όνειρα, την αρρώστια και τον θάνατο, διευκρινίζεται ότι «αυτό δεν είναι ένα βιβλίο αυτοβελτίωσης. Δεν θα μας κάνει ευτυχισμένους σε σαράντα οκτώ ώρες (αλίμονο!), δεν θα μας βοηθήσει να πλουτίσουμε και δεν θα αυξήσει τη γοητεία μας. Θα μας βοηθήσει ωστόσο να κατανοήσουμε βασικές έννοιες και να αποκτήσουμε μια πιο δεισδυτική ματιά στον εαυτό μας». Τελικώς, αν και επίσης διευκρινίζεται εκ μέρους των συγγραφέων ότι «δεν θα μας βοηθήσει να λύσουμε προσωπικά προβλήματα», μπορεί ωστόσο να φωτίσει το μονοπάτι προς την ανανώρτισή τους, την αποδοχή και ίσως προς τη θεραπεία. Πάντοτε όταν και επειδή το θέλουμε.

ΓΙΝΕ ΜΕΡΟΣ ΜΙΑΣ ΠΡΩΤΟΓΩΝΗΣ ΘΕΑΤΡΙΚΗΣ ΕΜΠΕΙΡΙΑΣ, ΟΠΟΥ ΘΕΑΤΕΣ ΚΑΙ ΘΙΑΣΟΣ ΒΙΩΝΟΥΝ ΤΑ ΠΑΝΤΑ ΜΑΖΙ.		
ΚΕΙΜΕΝΟ & ΔΡΑΜΑΤΟΥΡΓΙΑ JOANNA BEDNARCZYK		ΣΤΙΣ 15 ΙΟΥΝΙΟΥ ΤΟ RAVE ΣΥΝΕΧΙΖΕΤΑΙ ΜΕΧΡΙ ΤΟ ΠΡΩΙ. ΣΤΑ DECKS:
ΔΙΑΡΚΕΙΑ: 6 ΩΡΕΣ ΜΕ 2 ΔΙΑΛΕΙΜΜΑΤΑ		SAMA' ABDULHADI RICHIE HAWTIN
ONASSIS.ORG	18+	
ΘΕΑΤΡΟ – ΧΟΡΟΣ – ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ – ΠΕΡΦΟΡΜΑΝΣ – VISUAL ARTS		
ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΗΣ ΜΕ ΛΕΩΦΟΡΕΙΟ		
ΠΑΡΑΓΟΓΗ 	LITHUANIAN NATIONAL DRAMA THEATRE	
ΣΥΜΠΑΡΑΓΟΓΗ MK: Münchner Kammerspiele	ΜΕ ΤΗ ΧΟΡΗΓΙΑ 	ΣΕ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ
		ADAM MICHNER INSTITUTE

1. ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Μέσο: ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΚΥΡ_ΤΕΧΝΕΣ

Ημ. Έκδοσης: . . .26/05/2024 Ημ. Αποδελτίωσης: . . .26/05/2024

Σελίδα: 6

«επιστολές του Ιησού». Από τον ευαγγελιστή Ιωάννη γνωρίζουμε ότι ο Χριστός, στο επεισόδιο με τη μοικαλίδα, «κάτω κίψας τω δακτύλω έγραφεν εις την γην». Και μάλιστα δύο φορές. Τι έγραψε όμως ο Δάσκαλος δεν μας το λέει ο μαθητής ον γράφα. Και ομολογώ ότι ξαφνιάστικα όταν μια ιστοσελίδα ελληνορθόδοξου περιεχομένου μου πρόσφερε το πλήρες κείμενο του επίγειου θεϊκού γραπτού. Αντιγράφω:

«Ο Κύριος έγραψε στην άμμο κάτι απροσδόκητο και αποθαρρυντικό για τους εισαγωγείς της αμαρταλής γυναίκας.

Αγνώω αν η αυτοσχεδιαστική ανάγνωση και κατάγραφή των επί της άμμου λέξεων του Ιησού από τον Σέρβο άγιο συζητήθηκε κάποια στιγμή από τους χριστιανούς θεολόγους. Όπως και να 'χει, το αεράκι έσβησε τη γραφή του Ναζωραίου στην άμμο όσο εύκολα σβήνει τις εντολές του, δι-αχρονικά, στην καρδιά πολλών κατ' όνομα (και κατά αστυνομική ταυτότητα παλαιότερα) χριστιανών. Η αφήγηση όμως για έναν Ιησού που δεν έγραψε ποτέ και τίποτε, όπως και ο Σωκράτης, είναι η παραδοσιακή, η συμβα-τική. Οι «αντιουμβατικοί» ανα-

το ότι έπεσαν στα χέρια του. «Μ' όποιον δάσκαλο καθίσεις...». Ο κάποτε αρχηγός του στο ΛΑΟΣ, ο Γιώργος Καρατζαφέρης, είχε την ύψιστη τιμή, σε κάποια Θεοφάνια, να θρονιαστεί στην κεφαλή του το ίδιο το Άγιο Πνεύμα, εν είδει περιστέρως. Ε, ολίγη ευλογία θα πέρασε και στους μαθητές του. Κι όμως. Τόσα χρόνια, ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης ουδέν εγνωρίζει για την παραθρησκευτική δράση του αδερφοποιητού δύο εκ των στενότερων (και κεντροδεξιότερων) συνεργατών του, του Μάκη Βορίδη και του Αδωνη Γεωργιάδη.

δοσκόπους, μείωσε την τιμή του πετρελαίου κίνησης στις Κυκλάδες από 1,821 σε 1,940 (είδατε οι συμβολικές χρονολογίες!), ξαναμαναεγκαινίασε το μετρό της Θεσσαλονίκης, απάντησε στον Νίκο Ανδρουλάκη για τις υποκλοπές και συνέτριψε όσους εμμένον λαικιστικά στα Τέμπη και στην Πύλο. Οι μέρες έως την κάλπη λιγοστεύουν. Και πάλι όμως προλαβαίνουμε να βρούμε επιτέλους τον τάφο του Μεγαλέξανδρου και εντός του χειρόγραφου επιστολής του στρατηλάτη προς Κυριακόν τινα. Με θέμα τους τον αριθμό 33.

ως συγγραφέας και ευαίσθητος συνομιλητής ο Θάνας Λέκκας. Η σκηνοθεσία κατορθώνει να ανασύρει όλους τους κυμούς από τις σχέσεις και τις στιχομυθίες, να ισορροπήσει στο άριστο των κινήσεων και των βλεμμάτων, της εσωτερικής έντασης και της εξωτερικής έκφρασης. Δύο ώρες παρά ένα τέταρτο, στη διάρκεια των οποίων ο θεατής πολιορκείται από ερωτήματα και συναισθήματα, παρακολουθεί την παράλληλη πορεία διαφορετικών κόσμων, τις αλλαγές που συντελούνται, ορατές και άορατες. Ζωή σε ζωντανή σύνθεση, θα λέγαμε-

εξηγήσει. Ο Μαρτίν το ομολογεί: δεν καταλαβαίνει. «Υπάρχουν ένα σωρό άνθρωποι, οι δικηγόροι, ο ψυχολόγος, που δεν τους καταλαβαίνω». Όμως ο συγγραφέας επιμένει και ο Μαρτίν προσπλώνεται. Θα μάθει να ακούει το Κοινόστοιχό για πάνω απ.21 του Μότσαρτ και θα του αρέσει, θα μάθει να διαβάζει τον Οιδίποδα και να τον παρασύρει ο ρυθμός. Οι ξένοι μεταξύ τους κόσμοι μπορεί και να διασταυρωθούν, να βρουν μια κοινή τομή. Έναν ήχο, ένα στίχο. Και τότε ο χρόνος θα αρχίσει να κυλάει διαφορετικά για όλους.

ΜΟΝΟΚΑ

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΛΑΚΑΣΑ

Στο Αμστερνταμ κάνουν «ζάπινγκ» στα κανάλια τους

Εκεί πηγαίνει στο Αμστερνταμ; Είναι μια πόλη ιδιαίτερα γοητευτική. Έχει ένα από τα μεγαλύτερα ιστορικά κέντρα στην Ευρώπη, χαρακτηριστικό του οποίου είναι το ομόκεντρο ημικυκλικό αστικά κανάλια –χράκτες τα λένε οι ντόπιοι, αν συγκράτησα όλα τα σύμφωνα-, για τα οποία το Αμστερνταμ είναι σήμερα παγκοσμίου γνωστό. Κατά μήκος των καναλιών βρίσκονται πολλά υπέροχα σπίτια και αρχοντικά. Υπάρχουν δε κάποια στα οποία, λόγω της ανακαινίσής τους, η πρόσωση μοιάζει να μην εφάπτεται με το διπλανό σπίτι αλλά να... μετεωρίζεται. Να τρεκλίζει, εξ ου και οι κάτοικοι τα αποκαλούν «μεθυσμένα» σπίτια.

Βέβαια, λόγω των καναλιών αλλά και της θέσης του Αμστερνταμ –ιδρύθηκε γύρω στο 1200 σε μια βάλτωδη περιοχή-, η πόλη έχει οικιστικό πρόβλημα. Και όχι μόνο. Η περιοχή είναι ιδιαίτερα ρυπογόνα

παρότι έχει μόνο ένα εκατομμύριο κατοίκους, στους οποίους προστίθενται κάθε Σαββατοκύριακο κυρίως Γάλλοι και Βρετανοί, παράγοντας τόνους οκομπιδίων. Έτσι, μια από τις μεγαλύτερες προκλήσεις είναι η αποκομιδή απορριμμάτων σε δρόμους με μεγάλη κυκλοφοριακή συμφόρηση.

Κρίμα για όσους δεν διάβασαν το ρεπορτάζ του Γιάννη Σκορδά στο περιοδικό «Κ» της περασμένης Κυριακής. Είναι ιδιαίτερα κατατοπιστικό για το πώς το Αμστερνταμ αξιοποιεί τις νέες τεχνολογίες για την καθαριότητα της πόλης και για τη μείωση της ρύπανσης της περιοχής. Αλλιώς, οι Αρχές έχουν θέσει στόχο την υιοθέτηση της κυκλικής οικονομίας με στόχο η πόλη να είναι βιώσιμη έως το 2050. «Οι Ολλανδοί ερευνήσαν πιθανές εφαρμογές δοκιμάζοντας νέες τεχνολογικές μεθόδους, συνεργάζονται με ακαδημαϊκούς φορείς, ενεργοποιώντας τις τοπικές κοι-

Τα «μεθυσμένα» σπίτια του Αμστερνταμ, που βρίσκονται κατά μήκος των καναλιών στο ιστορικό κέντρο της ολλανδικής πρωτεύουσας.

νότητες και δίνοντας κίνητρα σε πολίτες και επιχειρήσεις».

Οι Ολλανδοί λένε ότι στη χώρα επιτρέπονται όλα, εκτός από αυτά που δεν επιτρέπονται! Δεν πρόκειται για αντίφαση, αφού εννοούν ότι υπάρχει μεγάλη ανεκτικότητα σε πολλά θέματα και ταυτόχρονα μεγάλη αυστηρότητα για όσα απαγορεύονται. Δεν είναι όπως στην Ελλάδα που πολλά απαγορεύονται και λίγα τηρούνται.

Οι πολιτισμικές διαφορές των λαών του ευρωπαϊκού Βορρά από εκείνους στον ευρωπαϊκό Νότο θα μπορούσαν να αποσπών αλλοθι για να εξηγηθεί η αδυναμία της Αθήνας να αποκτήσει ένα μοντέρνο πρόσωπο σύγχρονου πόλης. Θα μπορούσαν, αν ζούσαμε σε παλαιότερες εποχές, ας πούμε τις δεκαετίες του '70, του '80, έστω μέχρι τα χρόνια της κρίσης στην Ελλάδα.

Η Αθήνα είναι μια πόλη δυσλειτούργηκη, διότι έως τώρα ο δημαρ-

χιακός της θώκος αξιοποιήθηκε ως βήμα για την κεντρική πολιτική σκηνή. Για τον λόγο αυτό οι έριδες μέσα στο δημαρχείο της οδού Κοτζιά αποκτούν οξύτερο πολιτικό τόνο, ακυρώνοντας την οποιαδήποτε προσπάθεια συναίνεσης. Για τον λόγο αυτό, δεν είναι εύκολο να υπάρχει ένας στρατηγικός σχεδιασμός. Πότε έχει συζητηθεί η βιώσιμη ανάπτυξη της Αθήνας, γιατί δεν σχεδιάζεται ένας καλύτερος τρόπος αποκομιδής των οκομπιδίων, ποιος μιλάει για την αντιμετώπιση χώρων πάρκινγκ στο κέντρο, ποιες δράσεις κάνει ο δήμος για το οξύ στεγαστικό πρόβλημα της πρωτεύουσας;

Ένας Έλληνας που έχει ζήσει στην Ολλανδία μου μετέφερε ότι «στο Αμστερνταμ δεν φοβούνται να αλλάξουν προσόψεις, να γκρεμίσουν όποιο κτίριο δεν τους αρέσει. Ίσως γιατί αυτό είναι το πρόσωπο της πόλης τους. Της Αθήνας είναι ο Παρθενώνας»...

Ο «Μοντέρνος Προμηθέας» του καιρού μας

Ο έρωτας και οι σχέσεις στα χρόνια της τεχνητής νοημοσύνης

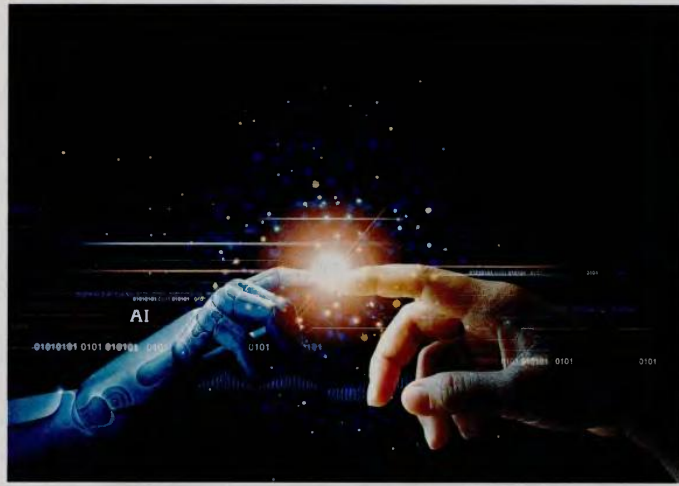
JEANETTE WINTERSON
Frankissstein
μυθρ. Πιόργος-Ικαρος Μπαμπούκκι εκδ. Gutenberg, 2023, σελ. 405

Του **ΜΑΝΩΛΗ ΑΝΔΡΩΤΑΚΗ**

Παρόλο που πιθανότατα το μυθιστόρημα «Φρανκιστάιν» της Τζάνετ Γουίντερσον δεν θα μείνει στην ιστορία όπως το «Φρανκενστάιν» της Μάρις Σέλλει, υπάρχουν κάποιες αρετές που το κάνουν αξιωματικότερο. Η πολυγραφώτατη Βρετανίδα συγγραφέας έχει συνθέσει ένα αφήγημα το οποίο αποτιεί φόρο τιμής στο κλασικό μυθιστόρημα της Σέλλει, τοποθετώντας την τελευταία σε θέση πρωταγωνιστή, αλλά δεν μένει εκεί. Το βιβλίο ξεκινάει το καλοκαίρι του 1816, όταν η Μαίρη Σέλλει συλλαμβάνει την ιδέα ενός βιβλίου που θα την κάνει παγκοσμίως γνωστή. Δίπλα της ο σύζυγός της, ποιητής Πέτρος Σέλλει, ο Λόρδος Μπάιρον, ο γιατρός του Πολιωνόρι και η ετεροθαλής αδελφή της Σέλλει, η Κλερ Κλερμόντ. Η μορφή της ατμόσφαιρας, η στοχαστική διάθεση και ο διάκτυπος ερωτισμός κυριαρχούν.

Ωστόσο, η Γουίντερσον αρνείται να ακολουθήσει τις συμβάσεις που καθιέρωσαν τη συγγραφέα του αριστουργηματικού «Μοντέρνου Προμηθέα» στο λογοτεχνικό πάνθεον και σπάει τα χωροχρονικά δεσμά για να μας αφηγηθεί μια ακόμη πιο σύγχρονη και μη γραμμική «ιστορία αγάπης». Από τον 19ο αιώνα της Σέλλει, ξαφνικά μεταφερόμαστε στο παρόν, σε μια τεχνολογική έκθεση. Στην ιστορία εισβάλλουν μια τράνς, ένας καθηγητής Στάιν και σέξιμοτ. Η πραγματικότητα αποδομείται και κατακεραματίζεται. Ξυπνάμε, και ο κόσμος δεν είναι πια όπως τον ξέραμε. Το μυθιστόρημα γίνεται ένα γκροτέσκο σκόλιο πάνω στην άνοδο του Νέου Μοντέρνου Προμηθέα. Επαναφέρει στο υλικό της όλα τα μεγάλα ζητήματα που αφορούν την τεχνητή νοημοσύνη του σήμερα, παραδίδοντας μια καλοδεχούμενη περιπλοκότητα και ωραιότητα αποστάσιμα.

Μερικές φορές, όλος αυτός ο πληροφορισμός καταγιγνώσκει σχετικά με την τεχνολογία γίνεται εις βάρος του συνόλου και μοιάζει σαν ένα name dropping, που στοχεύει στο να πείσει τους δυ-

Αν ο «Φρανκενστάιν» της Σέλλει ήταν μια αλληγορία για την ανάδυση της μηχανής στο πεδίο της εξουσίας, ο «Φρανκιστάιν» της Γουίντερσον είναι μια αλληγορία για την ανάδυση της μηχανής στο πεδίο του ερωτισμού.

Η Γουίντερσον συζητάει όλα τα μείζονα διακυβεύματα της AI μες στις σελίδες του μεταμοντέρνου μυθιστορηματός της, χωρίς διδακτισμό, χωρίς καν απελπισία.

σοπιστους ότι η συγγραφέας έχει μελετήσει. Κάποιες άλλες φορές, επιπλέον, μοιάζει να ενδίδει σε μια παραχημένη μελλοντολογία με εκφράσεις του στυλ «ο γιατρός του μέλλοντος θα είναι ρομπότ». Η Γουίντερσον δεν θα έπρεπε να έχει την παραμικρή αντισυχνία ώστε να θέλει να πείσει για την επάρκειά της. Έτσι κι αλλιώς,

είναι απολύτως θεμιτό καλλιτέχνες του διαμετρηματός της να μιλούν για τις μηχανές. Ας μην ξεχνάμε ότι καλλιτέχνες βάφισαν τα ρομπότ. Είναι φανερό ότι έχει μελετήσει όλα τα μείζονα διακυβεύματα της AI και τα συζητάει μες στις σελίδες του μεταμοντέρνου μυθιστορηματός της, χωρίς διδακτισμό, χωρίς καν απελπισία. Θα μπορούσε κάποιος να πει ότι το βιβλίο της είναι ένα λογοτεχνικό παιχνίδι, καθώς αυτό μαρτυρεί εύγλωττα και ο αμετάφραστος τίτλος του: το Frankissstein είναι ένα λογοπαίγιο το οποίο εγκαθιστά στη μέση του ονόματός του διάσημο ήρωα της Σέλλει ένα φιλή (kiss). Παρόλο που δεν σχετίζεται με την πλοκή της ιστορίας, έχει λόγο ύπαρξης. Το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που φέρνει η Γουίντερ-

σον στη συζήτηση για το παρόν και το μέλλον σχετίζεται με τη σεξουαλικότητα και τον ερωτισμό στα χρόνια της τεχνητής νοημοσύνης. Αν ο «Φρανκενστάιν» της Σέλλει ήταν μια αλληγορία για την ανάδυση της μηχανής στο πεδίο της εξουσίας, ο «Φρανκιστάιν» της Γουίντερσον είναι μια αλληγορία για την ανάδυση της μηχανής στο πεδίο του ερωτισμού. Δεδομένου ότι το 80% της διαδικτυακής κίνησης είναι αφιερωμένο στην πορνογραφία, εύλογα θα σκεφτεί κάποιος ότι η νέα τεχνολογική επανάσταση θα έχει σίγουρα και μια ερωτική όψη, την οποία όμως κανείς μας δεν συζητά. Τα ερωτήματα που προκαλεί η Γουίντερσον διατυπώνονται ίσως για πρώτη φορά με αυτό τον ζωντανό τρόπο. Πώς θα είναι ο έρωτας και

Η ελληνική έκδοση του μυθιστορηματος με έργο του «δικού μας» Ηλία Δελλόγλου στο εξώφυλλο.

το σεξ μετά την έκρηξη της μηχανικής νοημοσύνης; Μάπως οι άνθρωποι θα βρίσκουν περισσότερη ικανοποίηση απ' την επαφή τους με τις μηχανές παρά με τους ανθρώπους; Τι θα σημαίνουν όλα αυτά για το φύλο, τον σεξουαλικό προσανατολισμό, την οικειότητα; Πώς θα επηρεάσει η τεχνητή νοημοσύνη τη σεξουαλική ζωή των ανθρώπων, την αγάπη;

Ο δρ Φρανκενστάιν στοιχειώνει το συλλογικό μας ασυνείδητο ως δημιουργός ενός τέρατος. Η Γουίντερσον σεξουαλοποιεί αυτό το τέρας και μας δείχνει πόσο πολύ έχει προχωρήσει τόσο η μηχανική, όσο και η ανθρώπινη διάνοια. Κανείς δεν είναι σε θέση να ξέρει τι θα προκύψει απ' το σμίξιμο και τον ανταγωνισμό, ποιος θα βγει κερδισμένος και ποιος μετανοημένος. Υπάρχει μια φρόση μέσα στο βιβλίο που δεν λέει να ξεκολλήσει απ' το μυαλό μου, και μπορεί να είναι ένας καλός οδηγός για τα επόμενα βήματά μας. «Το λόγος της Optimal λέει: Το Μέλλον Είναι Τώρα. Μ' εννοκλεί αυτό, γιατί εάν το μέλλον είναι τώρα, το παρόν που είναι».

1. ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Μέσο: ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΚΥΡ_ΤΕΧΝΕΣ

Ημ. Έκδοσης: . . .26/05/2024 Ημ. Αποδελτίωσης: . . .26/05/2024

Σελίδα:7

Μέντα 88.

Τα τραγούδια που μας ενώνουν

ΑΚΟΥΣΕ
ΖΩΝΤΑΝΑ

www.menta88.gr

ΠΤΥΧΕΣ

Του ΝΙΚΟΥ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΥ

Προσφυγικό διώροφο σπίτι με καταστράφη στο ισόγειο στη Νίκαια, Βοσπόρου και Δημητρίου Καρακουλούξη 34.

Η γοητεία της παλιάς Νίκαιας

Ένα όμορφο γωνιακό σπίτι στη Νίκαια. Το έβλεπα από την απέναντι γωνία, δυο βήματα από τον σταθμό μετρό κοντά στην εκκλησία του Αγίου Νικολάου. Βρίσκεται στη συμβολή των οδών Βοσπόρου και Δημητρίου Καρακουλούξη (1893-1971, πρώην δήμαρχος και προσωπικότητα της Νίκαιας, με καταγωγή από τη Μενεμένη της Μικράς Ασίας). Από τη γωνία που το αντικρίζα, αυτό το σπίτι που εξασκούσε τέτοια γοητεία ήταν στεφανωμένο από κλώνους νεραντζιάς. Ήταν ολόκληρο βουτηγμένο σε εκείνη τη θερμή χώρα. Μπορεί άρα να ξαναγίνει το χρώμα αυτό, που ανάλογα το φως της ημέρας βαθαίνει και ελαφραίνει και που με τη βροχή αποκτά ποιότητες οξεδόν ονειρικές; Ήταν ένα από τα σκόρπια προ-

πωσιμώ λόγω της θέσης προβολής του αλλά και λόγω της ομορφιάς του, απλής και γνήσιας. Η εξόθρα επί της Καρακουλούξη 34 ήταν από μόνη της μια μίτρα αφηγήσεων. Οργανωμένη με εκείνο το σχέδιο του Μεσοπολέμου που γεφυρώνει τον κλασικισμό και τον μοντερνισμό και εκβάλλει σε εκείνα τα σχέδια μιας γεωμετρικής αρμονίας, με φεγγίτες και γαλήνια αξιοπρέπεια, έστεκε ακόμη πίσω από πρόχειρα σανιδώματα και σακιά με μπάζα. Τρία πέτρινα σκαλοπάτια στον αέρα οδηγούσαν στο κατώφλι. Κάποτε θα ήταν ένας λασπιδόδρομος όταν θα έβρεχε. Τα σκόρπια προσφυγικά σπίτια που έχουν επιζήσει στους δόμους της Αθήνας και του Πειραιά είναι τα περισσότερα χτισμένα στις δεκαετίες του '20 και του '30.

στον Βύρωνα ή στην Καισαριανή. Αλλά στη Νίκαια, εκεί γύρω όπου βρισκόμουν, στις οδούς Βοσπόρου, Βιθυνίας, Αμερικανιδών Κυριών, Δημητρίου Καρακουλούξη, Παναγή Τσαλδάρη, Ηλιουπόλεως, Ατταλίας, Εφέσου, και στα περίξ, είχα την αίσθηση ότι ο ουρανός ήταν πιο πλατύς, ότι υπήρχε ένας θόλος και ότι το φως έφτανε παντού. Πιο χαμηλές και οι πολυκατοικίες, πιο φαρδείς οι δρόμοι, τα παλιά προσφυγικά, ακόμη και τα ερειπωμένα, γέμιζαν τον αέρα με μια πίστη στη ζωή. Καθώς παρατηρούσα το σπίτι στη Βοσπόρου και Δημητρίου Καρακουλούξη, πρόσεξα πως ήταν μέρος ενός διώροφου συγκροτήματος με ανακαινισμένα σπίτια στη σειρά, προς τη Βοσπόρου, νοικοκυρεμένα και χρωματισμένα ευχάριστα. Ένα φουντωτό πεύκο

νούν εικόνες από ένα χθες που δεν έζησες. Έβλεπα τις προσφυγικές διώροφες «πολυκατοικίες» με συνεχόμενα μπαλκόνια, δίπλα σε μονόροφα με μονοκάμμιες τάρβες στα παράθυρα, σπίτια με κεραμοσκεπές και ξυλοδεστές κάτω από την οροφή και πέτρινα σκαλοπάτια που ανέβαιναν εξωτερικά, με ένα τρόπο σχεδόν ντισώτικο, στα δωμάτια του πρώτου ορόφου. Πόρτες σφραγισμένες αλλά βαμμένες με εκείνο το φωτεινό γαλάζιο του Αγίου, πόρτες μιας λαϊκής ορτυκιάς, κλειστές και μπαρραμμένες, με δεκάδες ανεπίδοτους λογαριασμούς στα κάγκελα σαν ένα χάρτινο μπουκέτο. Έρχονται στον υποεικόνη από τους παλιούς φωτογράφους της Νίκαιας, όπως τους παρουσίασαν στη Δημοτική Πινακοθήκη της Νίκαιας μέσα από την

ΥΠΟΒΟΛΕΙΟ

Του ΒΑΣΙΛΗ ΑΓΓΕΛΙΚΟΠΟΥΛΟΥ

Διαβεβαιώνουν στελέχη της κυβέρνησης ότι μετά τις ευρωεκλογές - και εφ' όσον επιτευχθεί «ο στόχος 33%», που θα εξασφαλίσει ομαλή συνέχιση του μεταρρυθμιστικού της έργου» - «θα έχουμε «φουλ επανεκκίνηση της μεταρρυθμιστικής μηχανής». • Οπότε, λέω εγώ τώρα, θα δούμε επίπλους να μπαίνουν κάμερες για την επιτήρηση της οδικής κυκλοφορίας όχι μόνο σε βασικές αρτηρίες, αλλά σε σύμμοσα την περιοχή πρωτεύουσας άμα τε και συμνητεύουσας, για πρώτη δόση. • Διότι κόκαλα προφανώς έχει το μαγείρεμα της σχετικής «μεταρρύθμισης». • Όπως άλλωστε και πολλών άλλων τέτοιων μη θεμελιωδών μεν αλλαγών για την εύρυθμη λειτουργία του κράτους, αλλά απολύτως για απαραίτητη για τη βελτίωση της καθημερινότητας. • Γενικότερα η μεταρρυθμιστική «σοσιβή» της κυβέρνησης μοιάζει προς το παρόν με ψυφοδέξες, φοβικό περπάτημα σε ναρκοθετημένο πεδίο. • Με μερικές γενναίες μεν, καθότι και φιλοσοφικόνες, εξαιρέσεις, σαν τη διαβόητη εκείνη του γάμου ομαφύλων. • Η ομαλή συνέχιση της πολιτικής ζωής της χώρας είναι μάλλον το σοβαρότερο διακύβευμα των απεργίας για εκλογών, αλλά αυτό που φράνεται ότι εντοκάρει περισσότερο την κοινωνία είναι να δει ποια-τύχη-περιμένει-τον-Κασσελάκη. • Ο οποίος με τη καθημερινά του επικοινωνιακά άλλα φροντίζει -νά 'ναι καλά ο άνθρωπος- την «εγρασία» μας κατά τα άλλα ξερής και άνοστης προεκλογικής περιόδου. • Ο τάλας το δίνει όλα στον προεκλογικό αγώνα - μόνος του με τη Φάρλι: • Πού Γεροβασίλη, πού Νικοπαπάς, πού Πολάκης (τρόπος του λέγειν «πούς αυτός - όλο και κάποια μονομαχία στο Ελ Πάσο διεκπεραιώνει), πού Ακρίτα τελευταία, πού ακόμα και ο ασλιγόνας φαραντούρης εσχάτως. • Γενικότερα, λοιπόν, η τύχη Κασσελάκη πρωτίστως τροφοδοτεί το λυχνάρκι ενδιαφέροντος για τις ευρωεκλογές • και δευτερευόντως όλο τα υπόλοιπα - η Γιγαντομαχία με Ανδρουλάκη για τη Δεύτερη Θέση, η άλλη μάχη, Θεών και Δαιμόνων αυτή, μεταξύ ΚΚΕ και Βελόπουλου για την... 4η θέση, και διάφορα άλλα ψιλά για τους «μικρούς», • όσους χάσει ο στόχιας τους να βγει η ψηφική τους για να πιάσουν το πολυπόθητο 3%. • Μέσα στα όλα, εκείνο που με μεταβάλλει ακραία σε παγωτό Αλάσκα (το φλεγόμενο), είναι όταν ακούω τον Κασσελάκη να φωνάζει (από την εκπομπή του Βουλαρίνου στον Σκάκι κυρίως) εκείνο το αμίμητο: • «Φάρλι! Ελο εδώ να σε πω κομματάσκυλο!». • Πεεε-ταίεε-νιι. • Τι έμπνευση, τι χιούμορ, τι φωνή, τι μπριό! • Θεέ της Ελλάδος, δώσω' τον ένα 15-16% στις εκλογές, να μην τον εξαρνάσουν μετεκλογικά οι τώρα εξαιρατισμένοι από προήσπιου γης συριζαίοι. • Διότι διαφορετικό τι θα γενούμε χωρίς Κασσελάκη; • Έτσι που καλομάθαμε: • Κάτι λαμόγια συριζαίοι, αριστερόι και καλά με τη βούλα, που έμειναν στον Κασσελάκη γιατί δειδών ότι εκεί υπήρχε πιθανότητα να επανεκλεγούν - και όχι με τους αποκηρυσσαστες «γνήσιους» του 3%», • να δούμε τι θα λένε για τον νέο «αρχηγό» τους έτσι και τους φάνε λάκωνα στις εκλογές κάτι νέα φρούτα • που εμφανίστηκαν στα στενά του Τοίπρα ως μετριοπαθείς και μειλίκιο τάχα μου συριζαίοι για να εξελιχθούν επί Κασσελάκη σε ισθόλους σάλιαγκες, επιτίδειους στο σκαρφάλωμα. • Εκεί να δεις πλάκα. • Καλά, πως και γιατί πήγε και ψήφισε στις αρχαιρεσίες του ΤΕΕ ο Τοίπρας; • Ψηφίζον εκεί και οι μη επαγγελματίες μηχανικοί; • Οι μη επαγγελματίες γενικώς; • Αποκαλύπτει οι πολιτικοί τους αντιπάλους τους ανενδοιάστως και ατιμωρητί ψευτή, συκοφάντη, υποκριτή, τοξικό, υβριστή, φαιδρό, αλαζόνα, και άλλα πολύ χειρότερα - που είχε κάποιος τον άλλο μάπα τους πείραξε: • Τι βάρρος έχει να σε πουν μάπα, μπροστά σε όλα τα άλλα; • Μυστήριο τρένο η πολιτική ορθότης; • Αν ο πολιτικός ήταν καρπούζι, τότε ναι, θα είχε σημασία αν ήταν μάπα. • Αλλά δεν είναι. Γι' αυτό και τους τρώμε μόνο στη μάπα.

“
Φάρλι! Ελο
εδώ να σε πω
κομματάσκυλο!”

ΦΙΛΙΣΤΩΡ

1. ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Μέσο: ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΚΥΡ_ΤΕΧΝΕΣ

Ημ. Έκδοσης: . . .26/05/2024 Ημ. Αποδελτίωσης: . . .26/05/2024

Σελίδα: 8

που ανάλογα το φως της ημέρας βαθαίνει και ελαφραίνει και που με τη βροχή αποκτά ποιότητες σχεδόν ονειρικές. Ήταν ένα από τα σκόρπια προσφυγικά σε εκείνη την ακτίνα που περπατούσα πάνω - κάτω με σκοπό να ανακαλύψω αυτό που κυλάει πίσω στον χρόνο. Ορισμένα προσφυγικά είχαν επισκευαστεί, αλλά πολλά ήταν αφημένα στην τύχη τους όπως αυτό το γυναικό που μου είχε κάνει εντύ-

Τα σκόρπια προσφυγικά σπίτια που έχουν επιζήσει στους δόμους της Αθήνας και του Πειραιά είναι τα περισσότερα κτισμένα στις δεκαετίες του '20 και του '30. Είναι δηλαδή αιωνόβια ή σχεδόν, και ανάλογα τον βαθμό συντήρησης και την ποιότητα της κατασκευής τους μπορούν να συνεχίσουν να ζουν και να βαθαίνουν την αστική εμπειρία. Σαν αυτό που με είχε συγκινήσει στη Νίκαια, είχα δει παρόμοια σπίτια

μέρος ενός διάφορου συγκροτήματος με ανακαινισμένα σπίτια στη σειρά, προς τη Βοσπόρου, νοικοκυρεμένα και χρωματισμένα ευχάριστα. Ένα φουντωτό πεύκο έδενε το πράσινο χρώμα του με τις ώρες στους παλιούς τοίχους της γωνίας και μια υπόσχεση για το μέλλον. Τα αφημένα σπίτια στη γειτονιά, όμως, ήταν πολλά, τα βλέπει ο διαβάτης σε κάθε δρόμο, και καθένα από αυτά έχει τόσο ισχυρό αποτύπωμα που γεν-

Ερχονται στον νου εικόνες από τους παλιούς φωτογράφους της Νίκαιας, όπως τους παρουςίασαν στη Δημοτική Πινακοθήκη της Νίκαιας μέσα από την έρευνα του Βασίλη Βασιλειάδη και την επιμέλεια της ιστορικού τέχνης Μαρίας Πούλου. Πρόσωπα από τα βήθη του Μεσοπολέμου, ζωές ως τις πρώτες μεταπολεμικές δεκαετίες. Σαν να είναι συνοδοιπόροι, σύγχρονοί μας, στα στενά της Νίκαιας.

MISE EN PLACE

Της ΓΙΟΥΛΗΣ ΕΠΤΑΚΟΙΛΗ

Προσεχώς αυστηρότερες προδιαγραφές

Πρώτα έπαθαν τροφική δηλητηρίαση 63 παιδιά από επτά δημοτικά σχολεία της Λαμίας και ένας δάσκαλος. Είχαν καταναλώσει έτοιμα σχολικά γεύματα, μακαρόνια με κιμά, στα οποία εντοπίστηκε το μικρόβιο του σταφυλόκοκκου. Μετά, όχι πολύ μετά, την επόμενη μέρα, ξέσπασε πυρκαγιά στο εργοστάσιο παραγωγής τροφίμων που είχε αναλάβει από τον αρμόδιο φορέα του υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας, το έργο της παρασκευής και διέθεσης σχολικών γευμάτων σε μαθητές σχολείων πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας. Σύμπτωση; Είναι σε εξέλιξη η έρευνα των Αρχών.

Πυρκαγιά ξέσπασε στο εργοστάσιο που παρασκεύαζε τα σχολικά γεύματα στα οποία εντοπίστηκε το μικρόβιο του σταφυλόκοκκου. Κλιμάκιο του ΕΦΕΤ επισκέφθηκε τον χώρο για να συλλέξει όσα στοιχεία μπορεί.

Πέρα από το πόρισμα της έρευνας όμως, η συγκεκριμένη υπόθεση αναδεικνύει κενά στους ελέγχους που δεν θα έπρεπε να υπάρχουν, ειδικά όταν αφορούν έτοιμα γεύματα που διανέμονται σε εκπαιδευτικά, νοσολευτικά, σωφρονιστικά ιδρύματα.

μαθητές δημοτικών σχολείων. Το πρόγραμμα υλοποιείται πανελλαδικά σε 1.658 σχολικές μονάδες, από 21 αναδόχους οι οποίοι αναδείχθηκαν κατόπιν δημόσιου ανοικτού ηλεκτρονικού διαγωνισμού. Και σύμφωνα με τον αρμόδιο φορέα του υπουργεί-

ου, που είναι ο ΟΠΕΚΑ (Οργανισμός Προνοιακών Επιδομάτων και Κοινωνικής Αλληλεγγύης), οι προδιαγραφές είναι πολύ αυστηρές. Δεν αμφιβάλουμε για το ότι είναι ιδιαίτερα αυστηρές. Όμως, αν δεν γίνονται τακτικοί έλεγχοι, οι αυστηρές προδιαγρα-

φές δεν αποτελούν εγγύηση για μια ασφαλή διαδικασία.

Ο μικρός αριθμός σταφυλόκοκκου δεν μπορεί να προκαλέσει βλάβη, για να προκαλέσει λοίμωξη, λένε οι ειδικοί, πρέπει να είναι τέτοιο το μολυσματικό φορτίο που να είναι ικανό να οδηγήσει σε τροφική δηλητηρίαση, και για να είναι τέτοιο το μολυσματικό φορτίο πρέπει να έχει υπάρξει «καλαρότητα» σε περισσότερα από ένα στάδια της αλυσίδας παραγωγής.

Δεν είναι σπάνιο, στην Ελλάδα, οι αυστηρές προδιαγραφές να αποτελούν απλώς ένα «περίβλημα». Και όταν συμβεί το «πρωτοφανές» όλοι αναρωτιούνται πώς είναι δυνατόν, με τόσο αυστηρές προδιαγραφές. Η συνέχεια όμως είναι γνωστή. Ανακαλύπτουμε υποστελεχωμένες υπηρεσίες, υπαλλήλους που δεν προλαβαίνουν να κάνουν τους απαραίτητους ελέγχους, καθυστερήσεις, «τρίπες» στη διαδικασία και διάφορα άλλα. Ελπίζουμε μόνο και αυτή η υπόθεση να μην οδηγήσει σε ακόμη... αυστηρότερες προδιαγραφές.

ΦΙΛΙΣΤΩΡ

90 χρόνια πριν στην «Κ»

26 - 5 - 1934

ΜΑΪΚΗ: Η ιδέα της ενώσεως της Αγγλίας με την Ευρωπαϊκή Ηπειρον συνεζήτηθη επανειλημμένως, αλλ' εγκατελείφθη ως ανεφάρμοστος. Το ζήτημα ανεκινήθη τις τελευταίες ημέρας από τον Πολωνόν μηχανικόν Αδαλβέρτον Κραμισούκ. Κατά τις Πολωνικάς εφημερίδας ο Κραμισούκ έχει

έτοιμον πλήρες σχέδιον κατασκευής μεγάλης γεφύρας μεταξύ Γαλλίας και Γερμανίας. Κατά τους υπολογισμούς του, η γεφύρα θα στοιχίσει το ήμισυ του ποσού που υπελογίσθη ότι χρειάζεται διά την κατασκευήν σιραγός υπό την Μάγχην. Τα απαραίτητα διά το τέρστιον τούτου έργον κεφάλαια θα τα προμηθεύσει διεθνής ιδιωτική εταιρία εις την οποίαν, ως αντάλλαγμα, θα παρακαρθηθούν αι εισπράξεις των σιδηροδρόμων και των αυτοκινητών συγκοινωνίας που θα διέρχωνται διά της γεφύρας.

ΑΦΟΡΜΗ: Η Σάαρ είναι μία πολύ μικρή περιφέρεια μεταξύ Γαλλίας και Γερμανίας. Αλλά περιέχει εις τα έγκυατά της 16 δισεκατομμύρια τόννους άνθρακα. Η λεπτομέρεια αυτή δεν είχε αναζητηθεί προσοχής. Οι κάτοικοι της, 623 χιλιάδες τον αριθμόν, θα κληθούν το προσεχές έτος να ψηφίσουν υπέρ ή κατά του Χίτλερ. Από την ψήφον αυτήν θα εξαρτηθή κατά γενικήν ομολογίαν η ειρήνη της Ευρώπης, πέραν μιας αορισμένης περιόδου. Εάν τα αποτελέσματα των εκλογών αποβούν υπέρ του Χίτλερ, δεν θα γίνη «πόλεμος της Σάαρ». Εάν όμως οι κάτοικοι ψηφίσουν κατά, τότε θα πρέπει η περιφέρεια αυτή να θεωρηθή ως μία εκ των κυριωτέρων αφορμών αι οποίαι θα προκαλέσουν πιθανώς τον μελλοντικόν πόλεμον.

ΕΙΣΒΟΛΗ: Αγγέλλεται εκ Μαντζουρίας ότι έφθασαν εις Ντσίπρεν, προερχόμενος εξ Αμερικής, ο αρχηγός της Ρωσικής φασιστικής οργανώσεως Αναστάσιος Βονσάτσκι προς τον σκοπόν να ιδρύσση Ρωσικόν εργατικό κόμμα και να ενισχύση τους διαμένοντας εν Ασία Λευκοί Ρώσους. Ο Βονσάτσκι εδύλωσεν ότι διαθέτει 50 εκατομμύρια δολαρίων διά να οργανώση ρωσικόν φασιστικόν κίνημα και να προετοιμάση εισβολήν εις το Ρωσικόν έδαφος.

Επιλογή και επιμέλεια: ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΡΑ

Κυριακή 26 Μαΐου 2024

ΤΕΧΝΕΣ & γράμματα
ΒΙΒΛΙΑ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ • 9

Επιστροφή στην πηγή του κακού

Μια μητέρα και η κόρη της σε ένα ταξίδι στο παρελθόν της οικογένειάς τους

CATRIONA WARD
Σαντάια
μτφρ. Μαρία Σπαθή
εκδ. Μεταίχμιο, 2024, σελ. 400

Του **ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗ**

Πριν από ενάμιση χρόνο, σε αυτές τις σελίδες, είχαμε σημειώσει ανάμεσα σε άλλα για το προηγούμενο βιβλίο της συγγραφέως, «Το τελευταίο σπίτι της οδού Νίντλες» (μτφρ. Αλέξης Καλοφωλιάς, εκδ. Μεταίχμιο): «Υπάρχουν πολλά βιβλία μυθοπλασίας που στηρίζονται στην αναστροφή της "τελευταίας σελίδας". [...] Ομολογούμε πως, αν και είχαμε προειδοποιηθεί ήδη από το οπισθόφυλλο, το βιβλίο κατάφερε τελικώς να μας εκπλήξει με τον αριστοτεχνικό τρόπο που είναι κατασκευασμένο. Μεγάλο επίτευγμα δομής, και βέβαια εξονυχιστικής προεργασίας». Κι αν αυτά ίσχυαν για εκείνο το μυθιστόρημα, ισχύουν στον κύβο – αν μας επιτρέπεται να πούμε κάτι τέτοιο – για το «Σαντάια», το καλύτερο, πιο δυνατό και πιο άγριο μυθιστόρημα ψυχολογικού/υπερ-εξαιρετικού τρόμου που διαβάσαμε

εδώ και καιρό. Ένα μυθιστόρημα που κολλάει επάνω σου.

Στο «Νίντλες» είχαμε τέσσερις αφηγητές και ένα σπίτι – το σπίτι του τίτλου. Εδώ έχουμε δύο αφηγήτριες: τη μητέρα, Ρομπι, καθηγήτρια αγγλικών, και την κόρη της, τη δωδεκάχρονη Κάλλι, ένα παράξενο, έξυπνο, άγριο κορίτσι, που συλλέγει οστά ζώων και μιλάει με τους φανταστικούς της φίλους. Και το Σαντάια. Ετσι ονομάζεται το σπίτι που πρωταγωνιστεί στις σελίδες αυτού του βιβλίου. Η Ρομπι έχει ακόμη μία κόρη, την εννιάχρονη, εύθραυστη Αννι. Και έναν σύζυγο, τον διαβολικό, κακοποιητικό Έρβιν. Όμως τίποτε δεν είναι τόσο κακοποιητικό όσο το ίδιο το Σαντάια, το μεγάλο οικιστικό συγκρότημα στην έρημο Μοχάβε στο οποίο μεγάλωσε η Ρομπι με τη διδυμη αδελφή της, την Τζακ, εκεί όπου οι γονείς τους είχαν οργανώσει μια επιστημονική κοινότητα, ένα είδος κοινοβίου, όπου φοιτητές μεγάλων πανεπιστημίων περνούσαν ένα ή δύο εξάμηνα παίρνοντας μέρος στα πειράματα που έκανε το ζεύγος – πειράματα, κυρίως, επάνω

Το «Σαντάια» είναι ένα βιβλίο που μιλάει για την κακοποίηση και το τραύμα. Είναι όμως και ένα βιβλίο αγάπης: αγάπης αδελφικής και αγάπης μητέρας και κόρης. Μπορεί να σε γλυκάνει με λίγες λέξεις, αμέσως μετά μια σκληρή ωμή βίαι.

Από ένα σημείο και μετά, ξεχνάς ότι διαβάζεις ένα βιβλίο: είσαι στο Σαντάια. Και το Σαντάια δεν είναι καλό μέρος για να ζεις.

σε κακοποιημένα σκυλιά. Κάποια μέρα, η Ρομπι ανακαλύπτει πως η Κάλλι θέλει να βλάψει τη μικρή της αδελφή, ίσως ακόμα και να τη σκοτώσει. Αμέσως θα την πάρει και θα πάνε μαζί στο εγκαταλελειμμένο πια Σαντάια, για να της αφηγηθεί, εκεί, την ιστορία της και να της αποκαλύψει μια σειρά από αλήθειες, από

πράγματα που πρέπει να ξέρει για το παρελθόν της, όλα αυτά που την έκαναν αυτό που είναι.

Λέγεται συχνά πως όσο λιγότερα αποκαλύπτει κανείς για την πλοκή ενός βιβλίου, τόσο το καλύτερο. Αυτό ισχύει μόνο εν μέρει για το «Σαντάια», καθώς είναι τόσο πολλά αυτά που συμβαίνουν εδώ, οι ανατροπές είναι τόσο μεγάλες θα εκπλαγείς, που ο αναγνώστης θα εκπλαγεί ούτως ή άλλως, ακόμη και αν ξέρει τα περισσότερα από όσα το στοιχειώνουν. Όμως και πάλι: δεν είναι μόνον αυτό – δεν είναι μόνον η ευφυής, έξοχη πλοκή, όπως δεν είναι ούτε οι στιγμές (και υπάρχουν πολλές τέτοιες) έντασης και σωματικού τρόμου. Έχουμε να κάνουμε με ένα λαμπερό σκοτεινό

γράψιμο εδώ (έξοχη η μετάφραση της Μαρίας Σπαθή), υπνωτικό και μαγνητικό, κλειστοφοβικό και λαμπερό, άβολο και υπέροχο μαζί – μια ανατριχιαστική, καθήλωτική πρόζα που σε αγγίζει με κρύα δάχτυλα σε σημεία απαγορευμένα, και οπωσδήποτε σκοτεινά. Από ένα σημείο και μετά, ξεχνάς ότι διαβάζεις ένα βιβλίο: είσαι στο Σαντάια. Και το Σαντάια δεν είναι ένα καλό μέρος για να ζεις.

Το «Σαντάια» είναι ένα βιβλίο τρόμου που μιλάει για την κακοποίηση και το τραύμα, καταβιώνοντας βαθιά στην ίδια τη φύση, την τοξική πηγή του κακού. Είναι όμως και ένα βιβλίο αγάπης: αγάπης αδελφικής και αγάπης μητέρας και κόρης. Ένα βιβλίο που, με έναν σχεδόν ακα-

Είναι το δεύτερο βιβλίο της Γουόρντ που κυκλοφορεί στα ελληνικά.

τανόποτρο τρόπο, μπορεί να σε γλυκάνει με λίγες λέξεις, με μια παράδοξη, ευπρόσδεκτη λιπτότητα, αμέσως μετά μια σκληρή συσχράτησης, ωμή βίαι.

Σαν τον Στίβεν Κινγκ

Οφείλουμε να σημειώσουμε ότι αυτό το βιβλίο δεν είναι για όλους. Εκτός των άλλων, έχουμε παιδική κακοποίηση εδώ, ενδοοικογενειακή βία, σκληρές αυτοτραυματισμών και αυτοκτονίας και, κυρίως, σκληρότητα απέναντι σε ζώα. Τίποτε δεν είναι τυχαίο προφανώς και όλα έχουν πολύ συγκεκριμένους λόγους για να υπάρχουν. Αλλά κάποιοι αναγνώστες ίσως εννοκληθούν σε ορισμένα σημεία.

Διαβάσαμε κάπου ότι η αίσθηση που σου δημιουργεί η συγγραφέας θυμίζει εκείνη που είχες όταν πρωτοδιάβαζες Κινγκ στην εφηβική σου ηλικία, στο κρεβάτι το βράδυ, κουκουλωμένος με τις κουβέρτες. Έχουν δίκιο. Αλλωστε, ο ίδιος ο Στίβεν Κινγκ την ξεχώρισε και την προτείνει. Η Γουόρντ είναι χαρισματική, και, στα 43 της χρόνια, βρίσκεται ακόμη μόνο στην αρχή. Το μέλλον της ανήκει.

1. ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Μέσο: ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΚΥΡ_ΤΕΧΝΕΣ

Ημ. Έκδοσης: . . . 26/05/2024 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 26/05/2024

Σελίδα: 9

the
Dimitri Mitropoulos
International
Competition

ΚΡΑΤΙΚΗ
ΟΡΧΗΣΤΡΑ
ΕΛΛΗΣΑΔΙΚΗΣ

ΣΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ
τομμά
ΚΑΤΑΡΤΙΣΤΕΣ
ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

**ΔΗΜΗΤΡΗΣ
ΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΣ**
Διεθνής Διαγωνισμός
για Διεύθυνση Ορχήστρας
2024

**ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ
31 ΜΑΪΟΥ 2024
21:00**
Μέγαρο Μουσικής Θεσσαλονίκης
Αίθουσα Φίλων Μουσικής (FM)

Παρουσίαση: **Ανθή Σαββάκη**

1ο βραβείο € 14.000
2ο βραβείο € 7.000
3ο βραβείο € 3.000

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ
Δημήτρης Μητρόπουλος Διεθνής Διαγωνισμός
www.mitropouloscompetition.gr
info@mitropouloscompetition.gr

ΧΟΡΗΓΟΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ
Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

www.mitropouloscompetition.gr

**ΕΝΑ ΒΙΒΛΙΟ
ΑΝΑΖΗΤΗΣΗΣ ΤΗΣ ΓΝΩΣΗΣ**

Οι πνευματικές και λογοτεχνικές
επιρροές που διαμόρφωσαν τη σκέψη
ενός έμπειρου συγγραφέα

**ΤΑΚΗΣ
ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ**

**ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ
ΣΚΟΠΕΥΤΗΣ**

metaixmio.gr

ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ
Τα βιβλία της ζωής μας

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Της ΟΥΡΑΝΙΑΣ ΛΑΜΨΙΔΟΥ

Μέθη και εγκράτεια

Κάθε δημόσιο, ιστορικό πρόσωπο έχει ίσως μια πίσω αυλή, αθέατη από την πρόσοψη. Είναι εκεί που συναντάμε τα άρρητα του επίσημου βιογραφικού του, τις αντιφάσεις του, κάποιο τσαλακωμένο προφίλ του, τις σκιές, τις βουβές ματαιώσεις που κάποτε βρίσκουν τη φωνή τους, διαμεσολαβημένη από κάποιον που θα αποκτήσει πρόσβαση στα αποκρυφα και θα τα βγάλει στην επιφάνεια, μαρτυρία και κάθαρση μαζί.

Στην πίσω αυλή του Αλέξανδρου Διομήδη κατάφερε να φτάσει η Μαρίνα Πετσάλη, απόγονός του, διοικητής μιας από τις τρεις αδελφές του και με το βιβλίο της, «Δεν ήταν μέθη» (εκδ. Εστία) ανιχνεύει μια άγνωστη έως όσον δημόσιου άνδρα, που άφησε το αποτύπωμά του στο πρώτο μισό του 20ού αιώνα.

Ο Αλέξανδρος Διομήδης (1874-1950), γόνος μεγαλοαστικής αθηναϊκής οικογένειας, νομικός, οικονομολόγος, βυζαντινολόγος, με σπουδές στην Ελλάδα, τη Γερμανία, τη Γαλλία, συμμετείχε και συνδέθηκε από θέσεις εξουσίας με τα γεγονότα της εποχής του. Βουλευτής Σπετσών (1910-1918), υπουργός Οικονομικών (1912-15) στην πρώτη κυβέρνηση του Ελευθερίου Βενιζέλου, προσωρινός υπουργός Εξωτερικών (1918-19), διοικητής της Εθνικής Τράπεζας, πρώτος διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδος, πρωθυπουργός (1949-50) στην κυβέρνηση του Κόμματος των Φιλελευθέρων, στη λήξη του εμφυλίου πολέμου.

Τεκμήριο κρυφής ζωής

Η πρώτη ύλη του βιβλίου της Μαρίας Πετσάλη είναι ένα πακέτο επιστολών που ο Αλέξανδρος Διομήδης φυλάξε ευλαβικά, ντοκουμέντο της σχέσης του με τη μικροαστή Γερμανίδα, Ελένη Ντάνενμπεργκ, στα φοιτητικά του χρόνια στο Βερολίνο. Η σχέση αυτή δεν θα ωριμάσει ποτέ νομομοποιημένη στο φως, θα παραμείνει όμως ισόβια, αποσιωπημένη, τεκμήριο μιας κρυφής ζωής που ο ίδιος δεν τόλμησε ή δεν μπόρεσε να ζήσει.

Πρόκειται για μια αλληλογραφία που αποκαλύπτει ένα προσωπικό δράμα σημαδεμένο από

Κλεονίκη Ασπριώτη, Νικόλαος Χατζήπετρος, Ελένη Ντάνενμπεργκ και Αλέξανδρος Διομήδης στο Παρίσι, το 1897. Η σχέση του Αλέξανδρου Διομήδη και της Ελένης Ντάνενμπεργκ ήταν η πρώτη ύλη για το βιβλίο της Μαρίας Πετσάλη «Δεν ήταν μέθη» (Εστία).

Όσο ο Αλέξανδρος Διομήδης διακρίνεται στο στερέωμα της πολιτικής στην Ελλάδα, η Ελένη Ντάνενμπεργκ χάνεται και εκμηδενίζεται στις αγωνίες της επιβίωσης και στον πολιτικό ζόφο της Γερμανίας.

Τι ταξικές αποστάσεις και προκαταλήψεις, τη μικροϊστορία και τη μακροϊστορία. Οι δικές του απαντήσεις στις επιστολές της ταπεινής Γερμανίδας ερωμέννης του δεν οώθησαν. Η Μαρίνα Πετσάλη είχε μόνο τη φωνή της Ελένης και έναν όγκο πληροφοριών της οικογενειακής της ιστορίας, αλλά και της επίμονης έρευνας που έκανε επί δέκα χρόνια. Με γέφυρες τις επιστολές της Ελένης, βρίσκει και τη φωνή του Αλέξανδρου Διομήδη, μας πείθει ότι μιλάει εκείνος, συμπληρώνει ότι λείπει και συνθέτει αυτή την επιστολική σχέση, κρίμα ντοκουμέντου και μυθολογίας.

Στην αφήγησή της οι πρωταγωνιστές είναι μαζί και απέναντι,

απέναντι, βάζει πολλές φορές νερό στην πηλιά της. Δοκιμάζει να κάνει καριέρα στο θέατρο που εξελίσσεται σε μια εμπειρία αέρα των ματαιώσεων. Ενδίδει σε ανυπόφορους γάμους, εξοντώνεται από αδιάκοπες μετακινήσεις σε αναζήτηση δουλειάς, αναζητεί καταφύγιο στη βαθιά θρησκοληψία και στα σκοτάδια του ναζισμού, μέχρι που εγκλωβίζεται στο Ανατολικό Βερολίνο, σχεδόν άστεγη και επαίτης. Εκείνος θα ανταποκρίνεται στις εκκλήσεις της για βοήθεια, οικονομικά, αλλά μέχρι εκεί. Πολιτικά φιλελεύθερος, παραμένει συντηρητικός και άτολμος κοινωνικά με ψυχαναγκαστική αταραξία, επίμονη εκλογικήυση, αν και μέσα στο οχυρό του στάζει η πηλιά αυτού του ανέφικτου έρωτα.

Αποδέχθηκαν και οι δύο μια καταδίκη, εκείνος στωικά, στο όνομα μιας αποστολής, εκείνη αυτοκαταστροφικά, με την προσδοκία μιας διάσωσης. Η σχέση τους ήταν υποθηκωμένη, τα ταξικά σύνορα ήταν αυστηρά περιφραγμένα. Κάθε αυτομόληση από την αστική τάξη σε καθίστο ύποση αποανάγωγος και κάθε απόπειρα κοινωνικής κινητικότητας σε έστελνε εκεί από όπου προερχόσαν και θα παρέμεναν. Είναι μια ιστορία που μας θυμίζει ότι οι ζωές δεν είναι ατομικές, είναι σημαδεμένες από την εποχή τους και από αυτή την άποψη έχουν έναν τραγικό περιορισμό.

Το «Δεν ήταν μέθη» δεν είναι μόνο ένα πλούσιο, πολυσέλιδο ρομάντζο, όπως το θέλει η συγγραφέας του, είναι βιβλίο πολιτικό, κοινωνιολογικό, ένα memoir en heritage (μνήμη κληρονομιάς), τοποθετημένο στο κλίμα μιας εποχής. Η Μαρίνα Πετσάλη μας μιεί στις ατημόρφαιρες, τα ήθη, τα ταξικά μετεωρολογικά, το πνεύμα των τόπων, τις διαδρομές του χρόνου, του προσωπικού, αλλά και του ιστορικού. Η μεγάλη αρετή της αφήγησής της είναι ότι όλα περνάνε κάτω από τα παντάρ και ανάμεσα στις γραμμές μιας ερωτικής αλληλογραφίας, κρύβονται όσα ο αναγνώστης θα αποκρυπτογραφήσει χωρίς την «εκβιστική», δική της παρέμβαση.

500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΗ ΘΑΛΕΙΑ ΜΑΚΡΙΔΟΥ-ΤΣΙΑΒΟΥ

Η Θάλεια Μακρίδου-Τσιάβου γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη. Σπούδασε κοινωνικές επιστήμες στη Γαλλία και εργάστηκε επί σειράν ετών ως δημοσιογράφος στην Ελλάδα. Ταξίδεψε και έζησε σε χώρες της Νότιας Αμερικής και της Αιρικής, συμμετέχοντας σε ανθρωπιστικές πρωτοβουλίες. Στις Βρυξέλλες, ασχολήθηκε σε αναπτυξιακά προγράμματα για τρίτες χώρες. Τα «Ταξίδια σε ακαρτογράφητα νερά» (εκδ. Βακκικών) είναι η πρώτη της συλλογή διηγημάτων.

Ποια βιβλία έχετε αυτόν τον κρεβάτι πλάι στο κρεβάτι σας; Το βιβλίο της Ολγκα Τοκάρτσουκ «Οδήγησε το αλέτρι σου πάνω από το σόσι των νεκρών», εκδόσεις Καστανιώτη, και το «Φελλπαί» της Μάρως Δούκα, εκδόσεις Πατάκη.

Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που μάθατε πρόσφατα χάρη στην ανάγνωση ενός βιβλίου; Το βιβλίο του Ρίτσαρντ Πάουερς «Οι κορυφές της ζωής» (εκδόσεις Διάπλαση) με μύισε στον μυστικό και πολύλοκο κόσμο του δόσους, καθώς και στις διεργασίες που μετέρχεται το κάθε δένδρο και όλα μαζί για να επικοννηθούν και να επιβιώσουν.

Ποιο κλασικό βιβλίο διαβάσατε πρόσφατα για πρώτη φορά;

Το βιβλίο του Τζόζεφ Κόνραντ «Τυφώνας», εκδόσεις Οδυσσεύς, που είναι, ίσως, και το πιο αυτοβιογραφικό του.

Περιγράψτε την ιδανική αναγνωστική συνθήκη. Διαβάζω παντού, αλλά όταν έχω την επιλογή, προτιμώ την ώρα που καταλογιάζει ο σάκος της ημέρας.

Υπάρχουν βιβλία για τα οποία να νιώθετε ενοχές που σας άρεσαν; Όταν πρωτοδιάβασα το βιβλίο του Νίκου Καζαντζάκη «Καπετάν Μιχάλης» με συγκλόνησε η εσωτερική πάλη του ήρωα. Ταυτόχρονα, όμως, ένιωσα πληγωμένη από την άτεγκτη πατριωτική του στάση απέναντι στις γυναίκες που τον περιβάλλουν.

Τι είναι αυτό που σας συγκινεί περισσότερο σε ένα βιβλίο; Όταν έχει μια μυστική αύρα, μια ιδέα, εικόνες και φράσεις που η μουσική των λέξεων αποκαλύπτει και με καθλώνει.

Ποιο είναι το επόμενο βιβλίο που θα διαβάσετε; Το επόμενο βιβλίο μου θα είναι το τελευταίο της Βιρζίνι Ντεπών, το «Αγαπώ με μάλκα» (εκδόσεις Στερέωμα).

Υπάρχει κάποιος συνδεδεμένος κρίκος ανάμεσα στα διηγήματα; Ο συνδεδεμένος κρίκος, το κοινό νήμα που διαπερνά χαρακτήρες, φίλο, τόπους και χρόνους, είναι η ένταση, η σάσηστη επιθυμία των πρώτων να αλλάξουν τον ρου των γεγονότων που ορίζουν τη μοίρα τους, περνώντας σε μια άλλη πραγματικότητα.

Πού μπορεί να μας οδηγήσει η ανάγνωση για επιβίωση; Το ένστικτο της επιβίωσης θέτει σε έσχατη δοκιμασία τόσο αρχές όσο και ανταχές, ψυχικές και σωματικές. Καμιά αναστάλη, κανένας νόμος δεν είναι ικανός να συγκρατήσει την αδέρτη ανάγκη του ανθρώπου για επιβίωση. Κατακρημνίζονται αφίνοντας γυμνό το θηρίο που παραμένουμε. Κάποιοι, λίγο, κάνουν την υπέρβαση και την αυτοθυσία.

Επιμέλεια: ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΣΚΑΡΑΚΗ

1. ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Μέσο: ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΚΥΡ_ΤΕΧΝΕΣ

Ημ. Έκδοσης: . . . 26/05/2024 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 26/05/2024

Σελίδα: 10

ΚΡΙΤΙΚΗ

της ΕΛΙΣΑΒΕΤ ΚΟΤΖΙΑ

Ημερολόγιο βασανιστηρίων

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΣΕΡΕΜΕΤΗΣ
Βασανιστήρια στην ΕΣΑ.
Ένα σενάριο (χωρίς πλατέϊσα
στην Κοκκινιά)
εκδ. Πόλις, σελ. 223

Τον Φλεβάρη του 1973, ο δευτεροετής φοιτητής του Οικονομικού Τμήματος της Νομικής Αθηνών Δημήτρης Σερεμέτης στρατεύεται με βάση τον νόμο 1347/73. Ο νόμος διέκοψε την αναβολή στρατεύσεως σε ενενήντα φοιτητές ενεργά μέλη του αντιδικτατορικού φοιτητικού κινήματος κατά της στρατιωτικής χούντας των συνταγματαρχών του 1967. Ένα ελαφρύ φύσημα στην καρδιά επιτρέπει στον φοιτητή να αποστρατευτεί, να επιστρέψει στη σχολή και να συνεχίσει την αντιδικτατορική δράση του – για να αποδειχθεί πως η «καλή τύχη» του του επιφύλασσε πολύ οδυνηρότερες δοκιμασίες. Τρεις μήνες αργότερα συλλαμβάνεται και παραδίδεται στην ΕΣΑ για να παραμείνει τριετήσιμος μόνος εγκλειστος στο έλεος των άτεγκτων βασανιστών της Στρατιωτικής Αστυνομίας.

Το κείμενο αποτελεί ένα ημερολόγιο του πάθους των 105 ημερών κράτησης του Δημήτρη Σερεμέτη. Χρειάστηκαν βέβαια πενήντα χρόνια για να ωρμάσει μέσα του η απόφαση

να δημοσιοποιήσει την περιπέτειά του, παρότι είναι προφανές πως αμέσως μετά την απελευθέρωσή του ανέπνευσε και σημείωσε τα πάντα λεπτό προς λεπτό έτσι ώστε να παραθέτει σήμερα ενέργειες και πρόσωπα σαν να ήταν χθες. Μέσα από τις σελίδες του παραλαύνει η πληθώρα από

λή των βασανιστών πως θα τον σκοτώσουν και το μόνο που θα μείνει από αυτόν θα είναι το όνομά του σε κάποια μικρή πλατεία της Κοκκινιάς.

Αναιχθέντας εκ των υστέρων διλήματα και πράξεις πριν από τη σύλληψή του, ο συγγραφέας αναδεικνύει επίσης τον πα-

ράλογοισμό των εκτιμήσεών του 19χρονου που υπήρξε τότε και προσπαθεί να καταλάβει την αιτία τους – λανθασμένος υπολογισμός; άγνοια κινδύνου; ανοησία; παράλογος φιλότιμος; δέος απέναντι στο Κόμμα; Διότι ως μέλος του παράνομου φοιτητικού μηχανισμού του ΚΚΕ, ανέλαβε

τη φύλαξη παράνομου υλικού μία ημέρα πριν από την προγραμματισμένη δημόσια ομιλία του η οποία οδήγησε στη σύλληψή του. Φορτώθηκε έτσι επιπλέον την προσπάθεια να μη θέσει σε κίνδυνο τους φίλους στο σπίτι των οποίων, εν αγνοία τους, βρισκόταν το υλικό.

Το κείμενο προστίθεται στη μακρά παράδοση ελληνικών και

ξένων μαρτυριών και λογοτεχνικών αναπλάσεων απάνθρωπων βασανισμών, όπως είναι τα κείμενα των Περικλή Κοροβέση, Κίττυς Αρσένη, Αναστασίου Μήνη, Γιάννη Σεργόπουλου, Παναγιώτη Κανελλάκη, Κωστή Γούργου, Φίλιππου Γελαδόπουλου, Θέμου Κορνάρου, Αντρέα Φραγκιά, Νίκου Κάσδαγλη, Θανάση Βαλτινού, Ηλία Μαγκλίνη κ.ά. – για να περιοριστώ στις ελληνικές περιπέτειες του Εμφυλίου και της χούντας. Το μάκρος και η ποικιλία του καταλόγου δείχνει πως η μοχθηρία αποτελεί εγγενές συστατικό του είδους μας. Μια διάκριση ωστόσο που θα μπορούσε να γίνει ανάμεσα σε αυτούς τους βασανισμούς και στους βασανισμούς όπως εμφανίζονται στα κλασικά κείμενα των Πρίμο Λέβι, Ζαν Αμερί, Γκίντερ Αντερς, Ελί Βιζέλ, Ιάκωβου Καμπανέλλη κ.ά. είναι πως στόχος των ελληνικών βασανισμών ήταν η συντριβή των κρατουμένων εξαιτίας των πεποιθήσεών τους έτσι ώστε να επιστρέψουν στην κοινωνία άβουλα ενεργούμενα. Ο στόχος των βασανισμών στο Ολοκαύτωμα υπήρξε, ανθίως, η ολοκληρωτική εξάλειψη των κρατουμένων εξαιτίας της ράτσας και της ταυτότητάς τους. Μικρή βέβαια παραγορία αυτή η διαφορά.

Πρώτα σε πωλήσεις

Αυτή την εβδομάδα Δοκίμια, λευκώματα, βιογραφίες

1 «Οι δωσιλογοί» του Μενέλαου Χαραλαμπίδη (Αλεξάνδρεια)

2 «Από τον βασιλιά θάνατο στον βασιλιά ήλιο» του The Trivialist (Διόπτρα)

3 «Το βιβλίο που θέλεις να διαβάσουν όσοι αγαπάς» της Philippa Perry (Διόπτρα)

4 «Η αντίσταση στον Δαρβίνο και άλλα 13 ετερόδοξα κείμενα» του Νίκου Δήμου (Πατάκης)

5 «Στο πλοίο των τρελών - Οδηγίες χρήσης» της Σίτσης Τριανταφύλλου (Πατάκης)

Αυτή την εβδομάδα Λογοτεχνία

1 «Το σεξ και πώς να το αποφυγείτε» του Αύγουστου Κορτί (Πατάκης)

2 «Μίμικ» του Sebastian Fitzek (Διόπτρα)

3 «Το μένος» του Alex Michaelides (Διόπτρα)

4 «Δικά μας παιδιά» της Σοφίας Νικολαΐδου (Μεταίχμιο)

5 «Παλιμάτα» της Αντιγόνης Ζόγκα (Ψυχογιός)

* Αυτή την εβδομάδα τα στοιχεία παρέχονται από το βιβλιοπωλείο «Κιανταναΐδης» (Μητροπόλεως 92, www.kbooks.gr)

